

ჩეღაქციის აგან.

მომავალს 1869 წლიდან ჩუბნი „ცისქარი“ თბვისის
„გუთნის-დედით გამოვა იმავე მიმართულებით და იმავე თა-
ნამშრომელთ შემწეობით, რა მიმართულებითაც და რომელთ
თანამშრომელთ შემწეობითაც გამოდიოდა. ჩუბნი ვერას ვი-
ტყეით შესახებ ჟურნალისა ამის მეტს, რომ საზოგადოებას
საქმაოდ სწოლ ღირსებას ჟურნალისა და ღვაწლიც გამო-
ცემელის თორმეტის წლის განმავლობაში. მხოლოდ ამას
ვითხოვთ, — ვისაცა სურდეს დაბარება „ციკრისა“ და „გუთნის-
დედისა, დროთი აცნობოს ჩეღაქციას და თან წარმოადგი-
ნოს ხეღერი ფასი. —

ს ა უ ბ ა რ ი .

(მიტყევიჩიდან.)

(რუსულით.)

ჰსტევი მეგობარო, ნეტა რას უნდა ჰნიშნავდეს ჩვენთვის
ეს საუბარი?
რასაცა ვგრძნობ მე, რისთვის წარმოვსტევა სიტყვა და აზრი,
ჩემთვის უხმარი?
სულის გარდაცლა მეორე სულში, ხომ კარგათ იცი არ შე-
იძლება,
ანუ სიტყვებით დაეჭუცმაცოთ, შემოვიხარჯოთ, რა გა-
მოდინება?
ჯერ ყურს და გულს ხომ, მოგეხსენება, იგი სიტყვები არ
ჰკარებიან;
რადგან უეცრად იყინებიან, რამ წაშს ტუჩითგან მომცილდებიან.
მიყვარხარ! ას გზის განვიმეორებ; შენ კი სულ ჯაბერობ;
მლანძლავ მარადის,

მისთვის, ვითომც მე არ ვგრძნობ სიყვარულს, არ ჩამიგდია
არც ერთ ფარად ის,
ვერც გამომითქოამს, გამომიხატავს, ვერც მოვახერხებ მისს
დამღერებას,

მიმძინებია ძალა მოღებულს, მიეკედლებივარ მე კვლავ
რთა კრებას!

ჭოი მეგობარო! ტუჩთ მოეწყინათ ამოა აზრის, სიტყვის
გამოთქმა,

შოლოდ მსურს ჩემი ტუჩნი უენს ტუჩთან შევაწებო და
მქონდეს გულის თქმა,
მსურს გულის ძგერით, უენ გესაუბრო, გემუსაიფო ღღენი და
წელნი,

მსურს ასე ვიყო, ოხერით და კოცნით, საუკუნენი ენით
უთელელნი!

მსურს ასე ვიყო ბედნიერთა, გარეშე ყოვლის შურის ენებისა,
ვიდრე ქვეყანა დასრულდებოდეს, შემდეგაც ქვეყნის დას-
რულებისა!

თ. რაფიელ ერისთავი.

1868 წ. 17 იანვარს.

ქუთაისს.

ქრთამის წინააღმდეგო.

მე ქრთამს არ ვიღებ, თქვენც კარგათ იცით,
ამას არ უნდა კეცხნა და ფიცი;
ქრთამის აღება მეთაჟილებს,
რადგან სახელი გამეცილება!

1.

ღიღი კაცი ვარ მე ხელოვნებით
და ხალხის საქმეც ხომ მეყურება?...
(ამას არ ეანბობ მე თავის ქებით,
მაგრამ, თუ ჩემზედ უფროსი სწყერება,
მაშინ გაეტრუნაე თავივით სულსა,
ჩაეღუნაე თავსა, დაუტღებ ყურსა.
ჩემი უფროსი ერთხანს იშფოთებს;
რა დაიმშვიდებს მღელვარე გულსა,
მოვალა ისევ მომეფერება; ისევ დაშიწყებს პატვიის ცემას!.

იციდ ჩი.თვსა? — ვერ შეაღწეხს ცემას!
ლანძღვით კი შლანძლოს რამდენიც ჰნებაეს!
ვერ მომაყენებს იმითი ნებბას!
მასთან არა ვარ მბლოკველი კაცი, —
ქრთამს არ ავიღებ, განა არ იციო...

2.

თუ მითავაზებთ კარგსა ბაჩასა,
ან ლაზარინის წყვილს დამბაჩასა,
ეს შეგობრული იქნება ძღნობა,
ამაში ყველა დამემოწმება.
შე ქრთამს არ ვიღებ, განა არ იციო?
თუ ვსურთ გარწმუნებთ მე ამას ფიცით!

3.

თუ გამოჰგზავნი ირმის გავასა,
შე ეინ დამიწყებს შანელ დავასა?
ეს რა ქრთამია, განა არ იციო?
— მოსაკითხია, გარწმუნებთ ფიცით!
— ან ბანდისხანა კაიბს, ხოხობსა,
დურეჯს, ჯეირანს — სუფრის შემბუოსა,
ველურსა ლორსა, მშველსა და თარსა,

მამინ გადვიყრი გულითგან დარდასა...

ეს რა ქრთამია და სხ...

თუ მასმეთ კიდევ კახურ ლეინოსა,

რომ უფრო კარგათ მომელხინოსა,

ეს ხომ სულ ყველას დაგვირგვინებს

და იქვე ტუბილათ მე მიმაძინებს..

ეს რა ქრთამია, განა არ იციით?

— მოსაკითხია, გარწმუნებთ ფიცით!

4.

.
.
.
.
.
.

5.

.
.
.

თ. რაფიელ ერისთავი.

გ რ ა ვ ი ნ ც ი ი ს ქ ა ლ ი :

კომედია ერთს მოქმედებად.

ი. ტურგენიევისა.

მ ო ქ მ ე დ ნ ი პ ი რ ნ ი :

ალექსი ივანიჩი, სტუპენდიევი, უეზდის ქალაქის
სტრიაპჩი 48 წლისა.

დარია ივანოენა, ცოლი ამისი 28 წლისა.

მიშა, დარია ივანოენას შორეული ნათესაევი, 19 წლისა.

გრაფი ვალერიან ნიკოლაიჩი ლუბინი, 41 წლისა.

გრაფის ლაქია, 30 წლისა.

ვასილიენა, სტუპენდიევის საქმლის გამკეთებელი 17 წლისა.

მოქმედება არის უეზდის ქალაქში, სტუპენდიევის სახლში.

14.

(პროვინციის ქალი.)

(თეატრი წარმოადგენს ღარიბის ჩინოვნიკის სასტუმრო
ოთახს კარიაწინა ოთახისკენ გასასვლელი, მარჯვნივ კაბინეტისა-
კენ; მარცხნივ ორი ფანჯარა აქუს და კარი ბაღში გასას-
ვლელი. მარცხნივ კუთხეში დაბალი შირმა ღვას; წინ მდი-
ვანი, ორი სკამი და სტოლი; მარჯვნივ პატარა ფორტე-
პიანო; წინ სტოლი და სკამი.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა I.

სკამზედა ზის ღარია ივანოენა, და—საკერავსა ჰკერავს. აცვია
ტუბრალოთ. მაგრამ სუფთათ. მარცხნივ მღიჯანზედა ზის მიშა,
რომელიცა ჩუმათ წიგნსა კითხულობს.

ღარია ივანოენა. (თავ ჩაღუნული ჰკერავს.) მიშა!

მიშა. (წიგნის კითხუას თავს ანებებს,) რას მიბძანებთ
ღარია ივანოენა. თქვენ...იყავით პოპოვთან?

მიშა. გახლდით.

ღარია ივანოენა. რაო, რა გითხრა?

მიშა. ასე მოგახსენათ, ყოველსთვის ბამოგზავნიო.

უფრო ვთხოვე წითელის ღვინისათვის. ნუ შესწუხდებით, უ-
თუოთაო. (გაჩუმდება.) ნება მიბოძეთ გკითხოთ, დარია იე-
ნოენა, უთუოთ მოვლით ვისმეს?

დარია იენოენა. სწორეთ, მოველი.

მიმა, (კიდევ გაჩუმდება.) შეიძლება ვკითხო, ვის?

დარია იენოენა. თქვენ გეტყობათ ცნობის მოყვარე
ხართ. მაინც თქვენ ენა ტანიობა არ იცით, შეიძლება გი-
თხრა ვისაც, გრაფს ლუბინს მოველი.

მიმა. რა ბძანეთ, აი, იმ მდიდარს მებატონეს, რომელი-
ცა დიდი ხანი არ არის მოვიდა თავის მამულების და-
სახკლავათ?

დარია იენოენა. სწორეთ იმას.

მიმა. ახ, მართლა, დღეს იმას მოვლიან კულეშკინის
ტრაქტორში. მაგრამ ნება მიბოძეთ გკითხოთ, განა თქვენ
იცნობთ იმას?

დარია იენოენა. ახლა აღარ ვიცნობ.

მიმა. მთ, მშ უთუოთ აღრე გკონათ ცნობა?

დარია იენოენა. არა, განა მაგასაცა მკითხეთ?

მიმა. ნუ ტყვეთ. (გაჩუმდება.) მაგრამ, პო, კარგა რამ
მომსჯონდა, ეს ხომ კატერინა დემეტრიევნას ნეველია, თქვენ-
ის კეთლ მოქმედება.

დარია იენოენა. (რბ შესკდავს სიშას.) დიან, ჩემის კე-
თილ მოქმედისა. (კულისებოთგან მოისმის სტუბენდაევის ხმა:
არ გიბძნა? მერე რატომო?

ღარია ივანოვნა. იქ რა ანბანია?

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2.

ღარია ივანოვნა. მიშა: კაბინეტისუბრები თვან გამოდის სტუპენდიევი და ვასილიევა. სტუპენდიევი ფილეტის ან ფბარათ არის; ვასილიენას ხელში სერთუჯი უჭირავს.

სტუპენდიევი. (ღარია ივანოვნას). დაშა, მ. როლა შენ უბძანე.... (მიშა დგება და თავს უკრავს), ოჰ, გამარჯობა მიშა, გამარჯობა. მართლბ შენ უბძანე ამ დედაკაცს (ვასილიევივდ აჩვენებს.) ახალუხს ნუ მისცემ დღესაო... ჰა

ღარია ივანოვნა. მე ვგ არ მიბძანებია.

სტუპენდიევი. (სიამავეებს ხახით მიუბრუნდება ვასილიენას) ჰა? რაა? გზიგონე თუ არა?

ღარია ივანოვნა. მე ძნოლოდ ეს უაზარბი მაგასა, თქვე-
ნოუს ეთხოვნა დღეს ახალუხი არ ჩაგვცოთ.

სტუპენდიევი. ვანა რით არაბ ჩემი ახალუხი ცუდი. მე-
რე რა მხიარული არის და აჭრელებული, ავი შენ თვთან
მაჩუქე.

ღარიბ ივანოვნა. რაშდენი ხანია მას აქეთ.

ვასილიენა. აბა ჩაიცვით, ჩაიცვით სერთუჯი აღიქსი
ივანიჩ....რაო, მერწმუნეთ, კარგია! იდაყევი გ-მაგლჯაო...

ზურგილამ რომ შემოგხედოს კაცმა, როგორღაც ვერარის კარგი.

სტუპენდიევი. (იცეხს სერთუეს). არა, ვინ გიბძანებს შენ ზურგილამ შემომხედო! ჩუმათ, განა არ გაიგონე, რომ გიბძანე ჩემთან მოწიწებათ ილაპარაკე ხოლმე მეთქი!

ვასილიენა. ოჰ, დიახ, თქტუნ...

(გაეა.)

სტუპენდიევი. (შეუტევეს) ბერს ნუ ლაპარაკობ, შენ, ვი, დედაკაცო.

გ ა მ ო ს ლ ა ვ.

(ისინივე, ვასილიენას გარდა.)

სტუპენდიევი. ეშმაკმა დაშამათა, უჰ, ეს როგორი მიჭერს იდლიებში! მათომ არ არიან თუ ამისთანა საქაგელი მკერდლები...თითქოს ზემოთგან თოკით მეჭიდებიანო. შერწმუნე, დაშა, მე არ მესმის, არა რა ფექრად მოგივიდა ასე ჩემი სერთუით მორთვა; საცაა თორმეტი საათი შესრულდება, სამსახურში წასვლის დროა, უმაგისოთაც მომიხდება ფრუკის ჩაცმა.

დარია ივ. იქნება დღეს სტუმრები მოგივიდნენ.

სტუპენდიევი. სტუმრები? ვინ სტუმრები?

დარია ივ. ლიუბინი, გრაფი შენ ხომ იცნობ იმასა?

სტუპენდიევი. ლუბინი, ჰმ, როგორ არა! იმას მოვლი?
ღარია იე. სწორეთ იმას (შეხედავს სტუპენდიევს) აქ რა
არის გასაოცარი?

სტუპენდიევი. მანდ გასაოცარი არა არისრა, მე შენთან
თანახმა ვარ; მაგრამ ნება მიბოძეთ გითხრა ჩემო სულიყო,
ეგ შეუძლებელია.

ღარია იე. რატომაო?

სტუპენდიევი. შეუძლებელია სრულებით შეუძლებელია
რაო, რისთვის უნდა მოვიდეს!

ღარია იე. იმასა სურს შენთან მოლაპარაკება.

სტუპენდიევი. ესთქუათ, ესთქუათ სურს ჩემთან მოლაპარა-
კება, ეგ საბუთათ შემოსატანი არ არის. ჩემთან მოლაპარა-
სება თუ სურს, შეუძლიან თავისთან დამიბაროს აიღებას და
დამიბარებს.

ღარია იეან. ჩუპნ ჯღრე ვიყავით მცნობები, იმას უნა-
ხვიებრ ბევრჯელ თხვის დედას სასლმი.

სტუპენდ. არც ეგ არის საბუთათ შემოსატანი, არა, შენ
რას იტყვიმიშა?

მიშა. მე? მე ვერას ფერს მოგახსენებთ.

სტუპენდიევი. (ცოლს). აი, ხედავ, გესმის...ის აქ არ მო-
ვა. რას ანობ, ეგ როგორ...

ღარია იე. ოჰ, კარგი, იქნება არ მოვიდეს, მაგრამ მაინც
სერტუკი არ გაიხადო.

სტუპენდიევი. (დაჩუმდება.) მაინც, მე სრულებით შენთან

თანხმა ვარ. (გაივლის და გამოივლის.) დილითგან დღეს
აი როგორი მტვერი არის! ამასთანავე შენც ესრე მო-
რთული ხარ!

დარია ივ. ალექსი, თუ ღმერთი გრწამს საყვედურებს
თავი დაანებე.

სტუპენდიევი, დიახ, დიახ, ...არა, ეს გრაფი გაკოტრდა და
ახლა აქ მობძანდა? რაო, ის ახალ ფაზდა კაცია?

დარია ივ. ის შენზედ ახალ ფაზდაა.

სტუპენდაევი. ჰმ...სრულებით, შე სრულებით შენთან თა-
ნახმა ვარ...კიდევ ემაგისთვს გუშინ ფორტოპიანოზედ ასე.. (ხე-
ლები მიაქვს და მოაქვს.) დიახ, დიახ, (კბილების ღრჭენითა
მღერობს.)

მიშა. მე დღეს ვულემჟინისაკენ გამოვიარე, იქ მოე-
ლიან იმასა.

სტუპენდ. ელიან? ოჰ, და, დაეხსენი მოელოდნენ. (ცოლს)
ეს რისგან არის, რომ მე ჩემს დღეში ეს ევტირინა დნიტ-
რიენასთან არ მინახავს?

დარია ივ. ის მაშინ პეტრბურღში იყო სამსახურში.

სტუპენდ. ჰმ.. იმისას ანობენ ახლა, დიდ ჩინში არი-
სო. შენც მართლა გგონია, რომ აქ მოვა? რას ანობ,
როგორ შეიძლება!

გ ა მ ო ს ე ლ ა 4.

ისინივე და კარგბითგან გამოღის აპოლონი ცისფერის ლივრებით, თეთრის პუგვიცებით, პირის სახეზედ აჩნია უგუნური გამომეტყველება.

აპოლონი. (საიღუმლოთ სტუპენდიევს.) ვილაც ბატონი გკითხულობსთ.

სტუპენდიევი, (შეკრთომით) ვინ ვილაც ბატონი?

აპოლონი. რა მოგახსენოთ, შლიაპა ხურავს და ბევენ-ბერდები აქვს.

სტუპენდ. (ამღრვეით) სთხოვე, შემოვიდეს (აპოლონი საიღუმლოს სახით უყურებს სტუპენდიევს და გადის.) ექნება გრაფია.

გ ა მ ო ს ე ლ ა 5

სტუპენდიევი, დარია ივანოვნა, მიშა და წინა თანაზითგან შემოდის გრაფის დაქია, მგზავრობის ტანისამოსით, კონ-

ტათ დბ არ იხდის შლიაპას. კარებებითგან გამოიციკრებთან
ვასილიეენა და აპოლონი.

ლაქია. (ნემენცურის გამოთქმულებით.) სტუპენდიევი
აქა დგას? სტრიაპჩი?

სტუპენდიევი. აქა დგას, რა გნებაეთ?

ლაქია. თქტსნა ბრძანდებით უფალი სტუპენდიევი?

სტუპენდიევი. მე ვარ. რა გნებაეს?

დარია ივანოენა. სწორეთ ეგ არის, ალექსი ივანჩი!

ლაქია. გრაფი ლუბინი მოვიდა და შიბრძანა, ერთ წამას
იმბათთან მოხვიდეთ.

სტუპენდიევი. განა თქტსნ იმისაგან მოდიხართ?

დარია ივანოენა. ალექსი ივანჩი, ახლოს მოდით.

სტუპენდიევი. (მიუახლოვდება.) რაო?

დარია ივანოენა. უთხარით, რომ შლიაპა თავითგან
მოიხადოს.

სტუპენდიევი. მენა მგონია? (მ...ღიახ, ღიახ...) მიახლო-
ვდება ლაქიას) თქტსნ არა გრძნობთ, რომ აქ როგორღაცა
ცხელა.... (აჩვენებს ხელით შლიაპას.)

ლაქია. აქ სიცხე არ არის. მაშ თქტსნ ახლავე
შოხვალთ?

სტუპენდიევი. მე... (დარია ივანოენა ანიშნებს.) მაგრამ,
ნება შიბრძმეთ გკითხვოთ. — თქტსნ ვინა ბრძანდებით?

ლაქია. მე, მისას ბრწყინულეების მოჯამაგირე ვარ...
კამერდინერი.

სტუპენდიევი. (უცებ შეერთება.) შლიაპა მოიხადე, მოიხადე შლიაპა, მოიხადე, გეუბნებიანი (ლოქია უცებ და პეტრის ცემით იხდის შლიაპას.) და მის ბრწყინვალეობას უთხარი: რომ მე ახლავე...

დარია ივ. (დგება.) გრაფს უთხარი, რომ ჩემს ქმარს ეხლა საქმე აქუს და ვერ შეუძლიან შინათგან გარეთ გასვლა. და თუ გრაფსა სურს ამისი ნახუა, დაეხსენი თვითან მობძანდეს. წადით აქედან! (ლოქია გადის.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა ნ .

სტუპენდიევი, დარია ივანოვნა და მიმა.

სტუპენდიევი. (დარია ივანოვნას) მაგრამ, დამა, მგონია, შენ . . . (დარია ივანოვნა ჩუმათ გაივლის და გაშოივლის.) მაინც, შენთან მე თანახმა ვარ. ჰა, როგორ შევაქციე ის ლოქია ბრძანდებოდა და ვიღაც. ლაფში მოვსვარე, როგორც ჩუქურში ანზობენ; ის უნებავსო! (მიშას,) კარგი უყავ თუ არა?

მიმა. ძალიან, ძალიან ალექსი ივანიჩ. ძალიან კარგი.
სტუპენდიევი. მაშ!
ღარია ივ. აპოლონ!

გ ა მ ო ს ე ლ ა 7.

ისინიკე და აპოლონ; შემდგომს ვასილიენა.

ღარია ივანოენა. (შეხედავს რამდენიმე ხანს აპოლონს.)
არა, შენ მეტათ სასაცილო ხარ მა ლაქიას ტანისბმოსში.
ისევე ისა სჯობია არ გამოჩნდე.

ვასილ. რით არის ქალბატონო სასაცილო? როგორიც
სხტა კაცები არიან, ესეც იმასთანა კაცია. ამათთანავე ჩემი
დედიდაშვილია.

სტუპენდიევი. დედაკაცო, ბევრს ნუ ლაპარაკობ!

ღარია ივ. (აპოლონს,) მობრუნდი! (აპოლონი მიტრიალ
მორიბლდება,) არა სრულებით არ შეიძლება გრაფს თვალი
დაუნახო. წადი დამალე სადმე. შენ კი ვასილიენა, დედ-
შვილობას, წინა ოთახში დასჯექი.

ვასილიენა. დიას, ქალბატონო, მაგრამ მე სამზარეულო-
ში საქმეება მაქვს.

სტუპენდიევი. არა, რომელი გიბძანებს საძაგელო, სამზარეულოში საქმეები ავითეთ.

ვასილიენს. მაშ როგორ, ..

სტუპენდიევი. ბევრს ნუ ლაპარაკობ დედაკაცო! შეგრცხვეს! მარშ, ორნივე გადით! (ვასილიენსა და აპოლონი გადიან.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა შ .

სტუპენდიევი, დარია ივანოვნა და მიშა,

სტუპენდიევი. (დარია ივანოვნას,) სწორეთ შენ ფიქრობ, რომ უმჯეველად აქ მოვებ გრაფი.

დარია ივ. მგონია.

სტუპენდიევი. (გაიელ-გამოიელის,) გონებზე მერევა. ის გაჯავრებული მოეა. მე სრულებით ჭკუითგან ეცდები.

დარია ივ. შენი ჭირიმე, რაც შეგეძლოს მშვიდობიანათ მოიქეც.

სტუპენდიევი. მესმის, გული მემღვრევა. მიშა! შენ, შენც გული გემღვრევა?

მიშა. მე არა, სრულებით არა.

სტუპენდიევი. მე კი შემღვრევა გული. (დარია ივანოვნა) არა, რატომ არ გამაიშვი. შე თვითან იმასთან მივსულიყავი?

დარია ივ. ეგ ჩემი საქმეა. მოიგონე, რომ შენ იმისათვის საჭირო ხარ.

სტუპენდიევი. მე ამისთვის საჭირო ვარ... გულიც შემღვრევა. არ ვიცი ეს რა ანბავია?

გ ა მ ო ს ე ლ ა შ .

ისინივე და აპოლონი.

აპოლონი. [ამღვრეულის სახით,] დამალვა ვერ მოეასწარ. ის ბატონი, წელან რომ ანზობლით მოვიდა. ვერ მოეასწარ დამალვა, რომ ვერ მოეასწარ, რაეკნა?

სტუპენდიევი, [აჩქარებით] მოეიარივე აქეთ ჩქარა, [ხელს ჰკრამს და კაბინეტში შეაგდებს.]

აპოლონი. მე ვერ მოეასწარი დამალვა, და ვასილიევენაც საშხარეულოში შევარდა. (შედის.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა 10

სტუპენდიევი, დარია ივანოვნა და მიშა:

ლუბინი (ხმა მოისმის კულისებიდან.) ეს რა ანბანია? სად წასულა, რომ არა ეინა სჩანს? არა, ის კაცი, აქ რომ იდგა, რისათვის გაიქცა?

სტუპენდიევი. (დანანებითის სახით.) ვასილიევენ სამზარეულოში შესულა!

ლუბინის ხმა. ეი, ზიჭო!

დარია ივ. მიშა, მიდი, გაუღვეით კარები.

გ ა მ ო ს ე ლ ა 11

სტუპენდიევი, დარია ივანოვნა; მიშა კარებს უღებს, შემოდის ლუბინი. იმას ბცვია, კახტათ, სუფთათ და იმ

სახით, რა სახითაც იცმენ ისინი, რომელნიც სიბერეში შედიან.

მიმა. მობძანდით.

გრ ფი ლუბინი. უფალი სტუპენდიევი აქ არის?

სტუპენდიევი. (თავს უკრავს მოწაწვებით.) მე. მე ვახლავარ სტუპენდიევი.

გრაფი ლუბინი. დიდად მიხარის — მე გრაფი ლუბინი ვარ. მე თქვენ გამოგიგზავნეთ ჩემი კაცი, მაგრამ თქვენ ბრ ისურვეთ ჩემთან მობძანება.

სტუპენდიევი. მომიტყევთ თქვენო ბრწყინვალებაე. მე... გრაფი ლუბინი. [მობრუნდება და ცივად თავს უკრავს დარია ივანოვნას,] მშვიდობა თქვენთან. სწორეთ მოგახსენოთ, ვამიყვირებ, უთუოთ საქმეები გაქუს, საქმეები.

სტუპენდიევი. დიახ თქვენო ბრწყინვალებაე, საქმეები მაქუს!

გრაფი ლუბინი. იქნება, მე დავას არ გაგიწევ, მაგრამ მგონია, როდესაც ზოგიერთს კაცს მოიწვევენ თავისთან, შეიძლება საქმეებს თავი დაანებოს, უმეტესად, როდესაც... თქვენა გთხოვენ... (პერედნის კარებითგან შემოდის ვასილიენა, რომელსაც ანიშნებს სტუპენდიევი, რომ გავიდეს.) როდესაც... [ლუგინი განკვირვებით მიბრუნდება. ვასილიენა შეჩერებით უყურებს და ვიწყევია, ლუბინი მიუბრუნდება ღიმილით სტუპენდიეს,]

სტუპენდიევი. ეგ არაფერია თქვენო ბრწყინვალებაე. და

აგრეა, დედაკაცი შემოვიდა და ისევე გაეიდა; სამწუხაროდ ჩვენდა შამოვიდა და ჩვენდა სასიამოვნოთ გამოვიდა. აი, სჯობია, ნება მიბოძოთ, ჩემი ცოლი წარმოვიდგინოთ და გაგაცნოთ.

გრაფი ლუბინი. (თითქმის არც კი უყურებს დარია ივანოვნა და გულ გრილად, თავს უკრამს.) აჰ! დიდად სასიამოვნო არის.

სტუპენდიევი. დარია ივანოვნა, თქვენს ბრწყინებულებაზე, სახელათა. დარია ივანოვნა.

გრაფი ლუბინი. (აგრევე გულგრილათ.) დიდად სასიამოვნო? მაგრამ მე მოველ.

დარია ივ. (მშვიდობიანის ხმითვე) ვერ მიცანათ, გრებო! გრაფი ლუბინი! (შინჯავს.) ახ, ღმერთო ჩემო! ნება მომეცით. სწორეთ, დარია ივანოვნა! აი მოულოდნელი შეყრა! რამდენი წელიწადია, რამდენი წამთარია.. ვგ თქვენსა? მითხარით ლუ თის გულისათვის?

დარია ივ. დიხხ, გრაფო, დიდი ხანია არ გეინახამს ერთმანერთა, მე ტყობა, დიდი ცელილება მას აქეთ.

გრაფი ლუბინი. რასა ბძნებთ, თქვენ უფრო დამხვენებ ულხართ. მე, კიდევ, ოჰ!

დარია ივ. (გულწრფელობით,) თქვენ სრულებით არ გამოცვლილხართ გრაფო.

გრაფი ლუბინი. ოჰ! კარგია ლუთის გულისათვის! ახლა კი დიდად სასიამოვნოთ მიჩანს, რომ თქვენს ქმარი ჩემთან

არ მოვიდა და მე თვთან მომიხვდა აქ მოხვლა, ეს კარგი შემთხვევა მომეცა, რომ ხელ-მეორეთ განვახლოთ ჩუტნი დამოკიდებულება. ჩუტნი ძველი შეგობრები ვართ.

სტუპენდიევი. ეს ხომ თქუტნი ბრწყინვალეება.

დარია იე. (სიჩქარით სიტყვას ართმევს,) ძველი შეგობრები ვართო. თქვენ, გგონია გრაფო, თქვენის დროს გამავლობაში სრულებით თქუტნი არ მოგგონებიათ ძველი ძველი შეგობრები.

გრაფო ლუბინი. მე! არაოდეს, არაოდეს, სწორეთ გითხრა, აღარ მახსოვს ვინ შეერთეთ. განსვენებულმა დედა ჩემმა, გგონია მოგწერა შენი გათხოვება თხვისის სიკდილს წინათ მაგრამ...

დარია იე. მაინც არ შეიძლებოდა პეტერბურღში არ დაგეწყებოდი? აი, ჩუტნი ღარიბნი უზნდის შალაქში მცხოვრებნი, აგრე არ ვიეიწყებთ (სუბუქის ამოხვრით.) ჩუტნი არასფერს არ ვიეიწყებთ.

გრაფი ლუბინი. არა, მე თქუტნი დაგარწმუნებთ. (გაჩუმდება.) დამერწმუნეთ, ყოველთვის მიეღებდი სოლმე მონაწილეობას თქუტნის ხედრში. და დიდად მიხარიან, რომ ახლბ თქუტნი გხედავთ. [თავის გასაშართლებელს სიტყვებს დაეჭებს.] გამართულს მდგომარეობაში.

სტუპენდიევი. [თავს მადლობისას უკრამს,] სრულებით გამართულს მდგომარეობაში თქუტნი ბრწყინვალეება, სრულებით ერთი მხოლოდ — სიღარიბე არის ჩუტნიში — აი მხო-

ლოდ სამწუხარო!

გრაფი ლუბინი: ოჰ, ღიას, ღიას. [გაჩუმდება.] მაინც მიუბრუნდებ სტუპენდიევს] ნება მომეცით გკითხო, რა გქვიანთ?

სტუპენდიევი. (თავს უკრამს.) ალექსი ივანიჩი, თქვენო ბრწყინვალეზავ, ალექსი ივანიჩი.

გრაფი ლუბინი. საყუარელო ალექსი ივანიჩი; ჩემს გესურს მენტან ერთს საქმეზედ მოლაპარაკება... მე მგონია ეს ჩემნი მოლაპარაკება თქვენს ცოლს შეაწუხებდეს... არა სჯობია ჩემს... ცალკე შევიდეთ სადმე და მოვილაპარაკოთ, თავისუფლად, ჰა? იქ მე და თქვენ მოვილაპარაკებთ.

სტუპენდიევი. როგორც თქვენს ბრწყინვალეზავსა სურს... დაშა... (ღარია ივანოენას უნდა გავიდეს.)

გრაფი ლუბინი. ოჰ, არა, ნუ შესწუხდებით, თქვენ აქა ბძანდებოდეთ... მე და ალექსი ივანიჩი შევბლოთ თქვენს ოთახში, წავიდეთ ალექსი ივანიჩი არ ინებებთ?

სტუპენდიევი. ჩემს ოთახში... ამ... ჩემს კაბინეტში, ესე იგი...

გრაფი ლუბინი. ღიას, ღიას, თქვენს კაბინეტში...

სტუპენდიევი. როგორც თქვენს ბრწყინვალეზავსა სურს... მაგრამ...

გრაფი ლუბინი. (ღარია ივანოენას.) მერე კიდევ ვნახავთ ერთმანეთსა და ივანოენას... შენ და მე... (ღარია ივანოენა ჯდება.) მეორეთ ნახვამდინ. (სტუპენდიევს.) საითკენ

წავიდე, აქეთ? (შლიაპით ხევენებს კაბინეტის გზას.)

სტუპენდიევი. აქეთ. მაგრამ... აქ, თქუცნო ბრწყინ-
ულეება...
გრაფი ლუბინი. (იმას ყურს არ უგდებს) ძალიანი კარგი,
ძალიანი...

შელის კაბინეტში, უკან მისდევს სტუპენდიევი, რომელიც
ცოლს რაღასაც ნიშნებს. ორნივე შედიან... დარია ივანოვნა
ჩაჩება ჩაფიქრებული და უკან თვალ გაშტერებით უყურებს.
რამდენის წამის შემდეგ აბოლონი ტყვიასაგით გამოეჯარდება
კაბინეტიდან წინათახისაკენ დარია ივანონა შეერთება, გაიღიმე-
ბს და კიდევ მიეცემა ფიქრსა.

გ ა მ ო ს ე ლ ა 12

დარია ივანოვნა და მიშა.

მიშა (მიახლოვდება) დარია ივანოვნა!

დარია ივ. (შეერთობით.) რაო?

მიშა. ნება მიბოძეთ გკითხოთ, დიდი ხანია რაც არ
გინახავთ მისი ბრწყინვალეება?

დარია ივ. დიდი ხანია. იქნება თორმეტი წელიწადი.

მიშა. თორმეტი წელიწადი! რას ბძანებთ! ამ ღროს გან-
მანელობაში, მაშ ცნობა არა მიგილიათ რა იმისაგან.

დარია ივ. მე, სრულებით არაფერი. ის იმდენსა ფიქ-
რობდა ჩემზედ, რაედენსაცა მე ეფიქრობ ჩინეთის იმპე-
რატორზედ, —

მიშა. მიბძანეთ თქუტსნი ჭირიმე! როგორ თუ არ ახსოვ-
დით, როდესაც რომ ამბობდა წელს, დიდი მონაწილე ვი-
ყავი შენს ხვედრობაშიაო?

დარია ივ. ეს თქუტსნ საკვირვლად მიგბჩნიათ, თუ მართ-
ლა თქუტსნ ეს გიყვირთ, ძრიელ ყმაწვილი ყოფილხნთ! (გა-
ჩუმდება.) როგორ მოხუცებულა!

მიშა. მოხუცებულა? გეტყობათ, ამისათვის უთხარით და-
რია პეტროენა, რომ სრულებით არ გამოცვლილხარო.

დარია ივ. სწორეთ... პირის-სახეს ბყეთებს, უმარილს ის-
გამს... თმებს იღებავს... პირიც რომ დაღმეჭია...

მიშა. იქნება მართლა თმებს იღებავს? ოჰ, ოჰ, ოჰ, რო-
გორ არბ სტბგენიანი! (დაჩუმდება.) იმათ ზგონია მალე უნ-
დათ წასვლა?

დარია ივ. (მიბრუნდება საჩქაროთ.) რა იცით თქუტსნ,
რომ მალე უნდათ წასვლა?

მიშა. (თავს ჩაღუნავს.) ისე.

დარია ივ. არა... სადილათ აქ იქნება.

მიშა. [ამოხვრით.] ახ! რა კარგი იქნებოდა, მართლა სა-
დილათ აქ რომ დაჩენილიყო.

დარია ივ. რა იყო?

მიშა. მშვიდობიანის სახით.) სარჯი ტყვილათ დაიჭრებო
ბა. ღვინოც...თუ რომ სადილათ არ დარჩებოიან...

დარია ივ. (შიგა და შიგ ღვება.) დიახ. გამიგონე მიშა,
აი რა გითხრა: ისინი, ორივე ერთად საცაა გამოვლენ.

მიშა, (ყურადღებით უყურებს.) დიახ!

დარია ივ. დაგვანებე თავი: გადი აქედან, რომ ეგების
მარტო ორნი დავრჩეთ.

მიშა. დიახ.

დარია ივ. გრათს სადილათ მოვიწვევ, და ალექსი ივა-
ნიჩს კი. . . .

მიშა. მესმის,

დარია ივ. (წყნარა წარბებს შეიკუმუხენის.) რაო, არ გეს-
მისთ? ალექსი ივანიჩს თქუტუნ გამოგიგზავნით..

მიშა. აგრე გახლდეთ.

დარია ივ. როდესაც გამოეგზავნო დიდხანს დაიჭირეთ
თქუტუნთან უთხარით რომ იმის საქმის სასარგებლოთ ევ-
ლაპარაკები გრათსა. გესმის თუ არა?

მიშა. დიახ, მესმის.

დარია ივ. ოჰ, დიახ, მე თქუტუნი იმედი მაქუტს, თქუტუნ
და იმას შეგძლიანთ ერთათ გაისერნოთ კიდევ.

მიშა, რასაკვირველია, რატომ არა ვითომ. რატომ არ უნდა
გავისერნოთ კიდევ.

დარია ივ. ოჰ, დიხხ დიახ. ეხლა თავი დამანებეთ, გას-

წივეთ ზარეთ.

მიშა, მესმის, (გაიელის და უკანვე დაბრუნდება.) მაგრამ, მეც კი ნუ დამივიწყებთ დარია ივანოვნა. ხომ იცით თქუ-
შტან როგორი მონდობილი ვარ. შეიძლება ესთქუა სულით
და ხორციით..

დარია იე. რის თქმბ განდა მაგითი?

მიშა, ახ, დარია ივანოვნა; განა არ იცი, რომ მეც
დიდი ბედნიერებად მიმხნია პეტებურლში ყოფნა! უთქუწნოთ
აქ რას გავაკეთებ?...თქუწნი ჭირიმე დარია ივანოვნა...მეც
გემსახურებით.

მიშა, მესმის (თვალებს ცისადმი მიმართავს) მეც გეხმარ
ვებით დარია ივანოვნა!

(გავა პერედნისავენ.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა 13

დარია ივანოვნა მარტო.

დარია იე. (რამდენიმე ხანს შედგება.) არცა თუ შცირედს
ყურადღებას მაძლევს. ეს ცხადია. იმას მე დბევიწყებას მიუცივარ.
ტყვილათ მიხაროდა იმისი მოსელა. რამდენი იმედი მომეცა

იმისის მოსვლით!... (მიხედ-მოიხედავს.) ნუ თუ საუკუნოთ
უნდა ვიყო აქა, აქა?...რა ექნა! [დაჩუმდებ] მაგრამ მაინც
ჯერ კიდევ ვაღწევეტილი არ არის. იმას ჯერ თითქმის არც
კი უნახევარ. (სარკეში იყურება,) იმასავით თმებს მაინც არ
ვიღებავ. ვნახოთ რა იქნება, ენახოთ. (გაივლის და გამი-
ვლის, შემდგომს მივა ფორტოპიანოსთან და დაუკრბეს მცი-
რეს ხანს.) ისინი ჯერ მალე არ გამოვლენ. მოლოდინი მე-
მომკლავს. (ჯდება მდივანზედ.) იქნება ვინ იცის აქ უფრო
მერჩივნოს.. რა ვიცი? მე ყველაზედ უფროსი ვარ აქა, მა-
გრამ იმისათვის კი — უფნდის ქალაქისა ვარ, სტრიაპჩის ქალი,
რომელიცა სამადლოთ გაეწაზრდე იმის სახლში და რომე-
ლიცა სამადლოთვე გამათხოვეს...ის დიდი კაცია, დიდის
ჩინის მექონე, მდიდარი.. მაგრამ არცა თუ მართლა ძალიან
მდიდარი. იმ საქმეში პეტერბურღში მოიშალნენ და მგონია
რომ, ერთის თვით არ მოსულა ახლა ის აქა. ლამაზი კია,
მაგრამ ახლაკი თმებს იღებავს. ამბობენ, ვითომც იმ წლო-
ვანებაში მყოფთ კაცთათვის, ვითომც მოგონება ძვირფასი
იყოს.. ის, ამ თორმეტოდ წლის წინათ მიცნობდა და მეტ-
ფილგებოდ კიდევ...ლიახ, ლიახ, მეტფილგებოდა, რხსაკვი-
რეელია ამისათვის, რომ მეტი საქმე სსტა არა ჰქონდა რა..
მაგრამ მაინც.. (ოხრავს.) მეც იმ დროს მახსოვს, ბევრსა
ვეფიქრობდი...რას არ ეფიქრებს თექუსმეტის წლის ქალი!
(უცებ წელში გაიმართება.) ახ, ღმერთო ჩემო! მგონია
იმისაგან მოწერილი მამინდელი ერთი წიგნი მაქვს შენახუ-

ლი...სწორეთ. მაგრამ სადა მაქვს არ მახსოვს? როგორა
ეწუხება, რომ აღრე არ მომიგონდა ესა!..მანც მოვასწ-
როფ (დაჩუმდება.) ენახო რა იქნება. რა კარგს დროს
მოვიდნენ ეს ნოტები და წიგნები! კუმარიტათ სიცილი
მომდის...ახლა მე ვემზგავსები გენერალს, რომელიცა მოე-
ლის ომსა...როგორი გამოვიცეაღე ამ უკანასკნელს დროე-
ბაში! მიკვირს ასე დაწყნარებით როგორა ვფიქრობ, რაც
უნდა დავიწყო? მაგრამ დაჭირება კაცს რას არ ასწავლის.
მაგრამ როგორღაც მიღელავს გული, ეს მგონია მე ამისა-
ვს, რომ მოეახერხებ რასმეს თუ არა?..კარგია ჩემო თაო,
რისა გერიღება? ყმაწვილი ხომ არა ხარ, მოგონება ვანე-
ლილის დროსი, ჩემთვისც ძვირფასია...როგორც უნდა დრო
მენახოს...ამას იქით ხომ აღარა იქნებარა ჩემს ხანში. (გაი-
ღიმება.) მანც კიდევ არ მოდიან! არა რასა ვთხოულობ,
რა მინდა? უბრალო რამ, ალექსი ივანიჩს, რაც უნდა აღა-
გი მისცენ, მანც სასიამოვნოთ მიიღებს.. როგორ არ შე-
მიძლიან ეს წადილი აღვისრუელო. თუ არა და, ხეიღრაოთ
სიკუდილამდე, უნდა იყოს ეს უეზდის ქალაქი.. ამაზედ მე-
ტის ღირსი არა ვყოფილვარ.. (თითს იღებს ტუჩზედ.) ამ-
დენის ფიქრით და ამდენის სხტა და სხტა აზრების მოსე-
ლით მაციებს; ლოყები ცეცხლსავით შემეჭნენ. (დაჩუმდება.)
რა უყოთ? ეს უფრო კარგია. (შემოვსმება კაბინეტითგან
ლაპარაკი.) აგერ, მოდიან, მოდიან ომი იწყობა . . . ოჰ,

გაუბედაობაე, უადგილო გაუბედაობაე, ჩამომეხსენი ახლა!
წიგნებს იღებს ხელში, და მიესვენება მდივანს.

გ ა შ ო ს ე ლ ა 14.

დარია ივანონა, სტუბენდიევი და გრაფი ლუბინი.

გრაფი. მაშ იმედი მაქს უსაყვარლესო ალექსი ივანჩ?

სტუბენდიევი. მე თქვენო ბრწყინებულბაე ჩემის მხრით
ყოველისფერში თანახმა გახლავართ რაც კი რამ შემძლიან...

გრაფი. დიდად, დიდად გმადლობ. ქალღმერთს კი ძალიან
მოკლეს დროში გამოგიგზავნით... დღეს შინ დავბრუნდები
და ხეხლ, ანუ ზეგ...

სტუბენდიევი. მესმის თქვენო ბრწყინებულბაე, მესმის!

გრაფი (მიუახლოვდება დარია ივ.) დარია ივანო-
ნა, მომიტყევეთ თქუნი ჭირიმეთ, რომ დიდ ხანს თქუ-
ნის კოფინა არ შემძლიან, მაგრამ იმედი კი მაქვს შე-
მდგომში...

დარია ივ. მაშ, განა სადილათ გრაფო აქარა ბძანდებით?
[დგება.]

გრაფი. მე დიდად გმადლობ დაბატყებისათვის,
მაგრამ...

ღარია. როგორი მიხაროდა. შეგონა, რაოდენიმე წამს
შინც აქ გაბატარებლით ღროს! რასაკვირველია ჩუქნ არ შეგვიძ-
ლიან თქუცნი შეწუხება.

გრადი. მეტათ კეთილი ბრძანდებით, შადრამ... უნდა იცო-
დეთ, თუ რამდენი საქმე მაქვს.

ღარია ივ. შოიგონეთ რომ დიდი ხანია ერთმანერთი
არ გვიხანავს. • ღმერთმა იცის, როდისა ენახავთ კიდევ.
შოკესხენებთ ძიკრუბნი და იშვიათი სტუმაჩი ზდნდებით..

სტუბერდიევი. ქეშმაჩიკათ, თქუტნო ბრწყინვალებაგ, რომ-
გორც თინიქე ფრანგელი, ანლოეთიღამ.

ღარია ივ. (სიტუტის ართმეკს) ამსთანავე, სადილს ვერც
კი მიუწრობთ შინა, ჩუქნკო მზთა გვაქუთ თუკმის. ჩუქნ-
სა უფრო შადიანათ მიართმევთ სადილს, ვიდრე რომელ-
სამე დიდებულს ქალქში.

სტუბერდიევი. ჩუქნ ეიცოდით თქუტნო ბრწყინვალებაგ
თქუტნი მობძანება.

ღარია ივ. (კიდევ სიტუტის ართმეკს) რჩებით განა ჩუქნთან
სადილათ?

გრადი. (ქლდატანებათ) თქუტნ ისე სასაშოგონოთა მთხო-
ვთ, რომ ვერ შეძდვიან უკო შოგესხენოთ...

ღარია ივ. აი აგრეს! (ართმეკს შვილიძას და ფორტო-
პანოშედა ზდებს)

გრადი. (ღარია ივანოენას) სწორეთ უნდა მოცახსენოთ,
დღეს მინდგენ რომ განოცდო, ფაქრათ არ მომხვლია, თქუტნ-

ნა გნახავდით... (გაჩუმდება,) თქვენნი ქალაქი, როგორც მე
დღეს შევნიშნე, არ უნდა იყოს ურიგო.

დარია ივ. (ჯდება.) გთხოვთ, დაბნდეთ გრძელთ. (გრძელ
ჯდება,) თქვენ ვერ შეგიძლიანთ თვალთ წინ წარმოიდგი-
ნოთ, როგორი სასიამოვნოა, რომ გხვდებით ჩვენს სახლ-
ში.. (თავის ქმარს მიუბრუნდება,) ახ! კარგა რამ მომაგონ-
და აღაქსი, ეს არის ახლა მიმა გეძახოდა.

სტუპენდიევი. არა, რა მოეჩვენა ნეტა იმისთანა:

დარია ივ. არ ვიცი. მაგრამ ვიცი კი, რაღაც საქა-
რო საქმე აქუს შენთანა; მინი შენი ჭირიმე, შეტყვე რა
უნდა.

სტუპენდიევი. როგორ შეიძლება მე . . . მათს ბრწყინ-
ვალებას აი . . . მე ახლბ არ შემძლიან..

გრძელთ. ნუ შეწუხდებით ჩემი გულისათვის, ნუ ცერემო-
ნიოხით. სასიამოვნოს საზოგადოებაში ვარ. [თმეზხედ წყნარად
ხედს მოიხედავს.]

სტუპენდიევი. არა, რაში მოაგონდით ჩემი თქოთგან
მოზორება?

დარია ივ. რაღაც საქარო საქმე აქუს ჩემო საყვარე-
ლო, ერთი მინი.

სტუპენდიევი. [გაჩვილებას] მქმას.. მაგრამ მე ახლაც
მოუბრუნდებათ თქვენს ბრწყინვალეებას (თუკი უკრავს; გრძელ
აგრეთვე იმას. სტუპენდიევი გადის წინა ოთახისკენ და თა-

ვისთვის მიიღობა რაყებს) არა ასე უცებ ჩა გავუჭირდა რომ
მე იმისათვის საჭირო შევიქცენი?

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 15

დარია ივანოვნა და გრაფი, ჯერ ზემოთ ასიან. გრაფი
ჯერ წყნარის დამილით უყურებს მკარდზედ დარია ივანო-
ვნას და ცალს ფეხს ათამაშებს.]

დარია ივ. [თავს მიღუნებს] დღეს მართა მობძანდით
ჩემს მარტანდ თქვენს ბაწენდ უკან?

გრაფი. იმის თუთ; მათხრე შევალე, რაყო ჩემ საქმეებს
შეგამჩუდებ.

დარია ივ. თქვენის მამულებს დასახედიეთ მობძანებუ-
ლხათ უთუოი?

გრაფი. დიხ, დედის ჩემის მამულებს დასახელებ თა.

დარია ივ. იმავე სახლში დადქ თ, სადაცა ბდრე დედა
თქვენა იდგ?

გრაფი. სწორეთ იმავე სახლში. უნდა გავრტყუეთ რომ,
იმ სახლში ახლა იდარ იდგომილდება, ასე დამყვებულა,

ისე დაქცეულა.. არა, უნდა მომავალს წელიწადს დაეკეცე-
ვირო და სხტა ავაშენებინო.

დარია ივ. თქვენ ბძანებთ გრაფო, ახლა აღარ იდგო-
მილება იმ სახლშიაო? . . ჩემის მხრივ ეს უნდა მოგახსე-
ნოთ, რომ ის სახლი მაგონებს ბერს სიხმოვნებითს დრო-
ებას, ნუ თუ მართლა გწოდთ იმისი დაქცევა?

გრაფი. განა თქვენა სწუხხართ?

დარია ივ. ძრიელ ჭეშმარიტათი იქ გამოტარებია უკეთე-
სი ჩემის სიცოცხლის დღეობა; ამასთანავე მაგონებს განსეუ-
ნებულს დედა თქვენს, ჩემს კეთილის მყოფელს, — თქვენ
გესმით..

გრაფი. (სიტყვას აკთმევს.) დიახ, დიახ.. მესმის (დაჩემ-
დება.) მართლათ, აღრე იქ სახლმა სიამოვნებითი დროს
გატარებთ ხშირათ იყო..

დარია ივ. არ დგეწყებიათ?

გრაფი. რა?

დარია ივ. (თბეს ჩადუნავს.) აღჩინდელი დროება?

გრაფი. (თანდ თან დარია ივ ნოენსაკენ ბზუნდება და არ
არის რომ ყურადღებას აქცევს.) დამეწყონეთ, რომ მე არა-
ფერი არ დამეწყებია... მათხრით, თქვენი ჭირივე დარია
ივანოენა, რამდენის წლისა იყავთ მაშინ... მოათმინეთ... მო-
ითმინეთ... თქვენ ხომ არ შეგძლიანთ დამალოთ თქვენი
ხნიერება?

დარია ივ. მე არა ვმალბვ... მე ეხლა იმდენის წლისა

ვბრ გრაფო, რამდენის წლისაც მაშინ თქუტუნ იყავით, — იცოდა და რვის წლისა

გრაფი: იქნება მართლა! მაშინ იცოდა და რა წლისა იყავი? მე მკონია, თქუტუნა სცდებით.

დარია: იე. იპო არა, გრაფო, მე არა ვცდები. მე სულ ევლათური კარვით მახსოვს რაც კი რამ თქუტუნ შეგვხვებოდა...

გრაფი: (ქალდატანებით იცინის.) როგორი ბებერი ვარ მაგის შემდგომს!

დარია: იე. ბებერი ხართ კარგია თუ ღმერთი გრწამთ.

გრაფი: იპო, ეს თქუტუნ, მაგახდ მე ბაას არ გაგიწევთ (ღრუბდებ.) დიას, დიას, კარგი დროება იყო მაშინ გახსოვს დღეს რომ გავისეირებდით ხოლმე პალისაქენ საუბრეს წინათ ხეინის ქუტუნი (დარია იფანოვნა თავს ჩაღუნება), არა, მითხარით სწორეთ, გახსოვთ?

დარია: იე. ავი მოგახსენეთ გრაფო, სოფლოებს უფრო ხმარდ მოგაგონდება წარსული, მინამ. — თუთქუტუნ არ განმეორებულა, აი, თქუტუნ, — კაღვი ჰო!

გრაფი: (თან და თან მხიარულდება.) არა, გამეგონეთ დარია იფანოვნა, მაგას ნუ ფქრობთ. მე თქუტუნ სწორეთ გეტუბნებათ ამას. რასაკერძეელია დღესათუთ ქუტუნი ისეთ ნაირათ მოართულია კაცო, უმეტესად ყმაწილი კაცო, რომ მეტო არ შეიძლება, რასაკერძეელია ეს სხუ და სხუ. გვარდ დროს გატარება, ეს ქალაქში ყმაყოფალებით ცხოვება... მაგრამ, მე

მიძლიან დაგარწმუნოთ დარია ივანოვნა, პირველი დანერგი-
ლება არასოდეს არ დაიფიწყებინ და ხოგჯერ სამუაღ ამ
მდეღეარებინა, გული... ხომ გესმით, გული შებჭზრდება
რა ამოღინთა... გესმისთ თუ არა, თითქოს ისე, როგო-
რღაც ეწევაო...

დარია ივ. ოჰ, ღიბ, გრაფო, მე თქტჷნთან თანახმა
ვარ; პირველი დანერგილება მდე არ ვაიეღის. მე ეს
გამომიციღია.

გრაფი. ჰმ! [ღაჩემღება.] გამიცყღით ღრაია ივანოვნა,
თქტჷნ მგონია აქ მოზბეზრებულნი იყენეო?

დარია ივ. (წქინარა) არ ვიცყვი პირველად, სწორეთ
მინამ შეეჩეგვოღი აქაურს ცხოვრებას, როგორღაც ძეღად
მეჩეენებოდა; მაგრამ შემღგომს... ჩემი ქჷარი კეთალი კა-
ცია, ჩინებულნი!

გრაფი. ჰო, ღიბ. მე თქტჷნთან თანახმა ვარ... ის ძრი-
ელ, ძრიელ ღარსეული კაცია. ძრიელ, მაგრამ...

დარია ივ. შემღგომს მე... მე შეეჩევი ბევრი არ არის
სჭირო ბეღნაერებინათჷ. შინაური მღგომარეობა, ქრწე-
ვიღიანობა... (ღამღბლებს ხმას,) და რამღენიმე კარგნი
მოგონებანი...

გრაფი. განა თქტჷნში არსებობენ იმგვარი რამ მოგო-
ნებანი?

დარია ივ. არის, როგორათაც თვთულს ჩტჷნგანმი.
მოგონებაში, მწუხარებას კაცი როგორღაც იმსუბუქებს.

გრაფი: მაშ ნიშნებს მწუხარებას რამ შობაზედა თქუტში.
ღარია იე. განა ეგ გიკვირთ გრაფო? მოიგონე, რომ
მე მქონდა ბედნიერება, ვეყავ რა გაზრდილი დედის თქუტ-
ნის სახლში. აბა შეათანასწორეთ ეს ჩემი მდგომარეობა იმ
მდგომარეობასთან, რომელშიაც შეეყვით იე-რასაკვირველია,
არცა ჩამომავლობა, არცა სიმღადრე, ერთის სიტყვით არა-
ფერი არ მძლევედა ნებას მეფიქრა, მაღალს ღირსებაზედ;
მ.გ.რამ თვთან თქუტშია ბძანეთ წყლან, პარველი დანერგო-
ლება არაოდეს არ დაიფიქვებო... არ შეიძლება გონები-
თგან ძლათ გადაგდო ის, (ჩაჰკადებს თავს,) რასაც კე-
თილგონიერება გიჩვენებს დაიფიქვებს... მე პარ-მოთქვებით
არ მოგ ხანებთ ყოველსავე ამას. იქნება გგონიათ, არა
ეგ ძნობდე, რომ ყოველივე ამ სახლში ღირსებით გეჩვენე-
ბით და სასაცილოთ ის ღაქა, რომელიცა გეჩილება რა-
გორც კურდღელი, გახლავსთ ჩუტნი მზარეული დედუცა,
და... და იქნება თვთან მეც...

გრაფი: თქუტში, ღარია იენოგნა? გგონია ხუმრობთ
მე თქუტში გარწმუნებთ... მე, მიკვირს...

ღარია იე. (სიჩქარით,) მე თქუტში გეტყვით რაზედაც იკვი-
რებთ გრაფო, თქუტში ის გიკვირთ, რომ მე ჩემის სუკმწ-
ვილის ხასიყთები არ დამიკარგავს, რომ ჯერ სრულებით
პროვინციის ქალათ არ შეეცვლილვარ... თქუტში გგონიათ ეგ
განკვირება ჩემთვის სასიამოვნო არის...

გრაფი. როგორ სხუა გვარად გვისმის ჩემი სიტყუტები,

ღარიკა იფანოვინა!

ღარიკ იფანოვინა, მაგრამ ვთხოვე მაგას თავი დაანებო. დაჭრილობა თუნდა მორჩენილი იყოს კაცში, თუ მოაგონე, მაინც განუახლებს მტკუნეულებს. ამასთანავე მე სრულებით ჩემს ხედვას შევეჩვიე; ვცხოვრებ მხოლოდ ერთი განმარტოებულს და განშორებულს ალგის; და თუ თქვენს აქ მოსვლას არ მოგიგონებინა განვლილი, მე სრულებით ფუჭ-ჩათუც არ მამავიდოდა. მე უმაგისოთ ცა მრცხვენთან, ნაცულად ამისა რომ სხტა გვარად შეგაკვიოთ, ჩემის შეძლების ქალად...

გრაფო! არა, განა თქვენ მე ვინა გგონივართ, ნება მიმოძეთ გკითხოთ? ჩვენა თქვენა გგონიათ არ ვაფასებდეთ თქვენს ჩემდამო მონღობ-ლობას? თქვენს ბედს იწყევლოთ, მაგრამ არა გგონია მე თქვენის განთლებით, თქვენის გონიერებით არ მაზადადეთ აქ თქვენს გარემო მეოფთ...

ღარიკ იფანოვინა, გრაფო, გარწმუნებთ და ამხედ არცა თუ ეწუხებთ გამიგონეთ მე ვარ თვის მოყვარე. მე არა შეკრეს სურვილი თავი მოვაწონო იმ კაცებს, რომელნიცა მე თვებან არ მამაწონებან. ამასთანავე ჩვენ დაბობები ვართ, სხტებას მობებას კტმვე; ყოველი ეს მიხეზება ჩვენს და ხლთვებას უშლის — იმ დახლოებას, რომელნიცა მე უსტიურებას არ მომაყენებდეს, ამასთანა დახლოება შეუძლებელია... ამისათვის ვარჩევ განმარტოებით ყოფნა განმარტოებით ცხოვრება არ მეცხუება, — წუტუბ...

ეკითხულობ, საქმეებს ვაყეთებ; ჩემს ბედობაზედ, ქმარი პატრიოსანი კაცი შემხვდა.

გრაფი. დიახ, ვგ იმ საათშივე შევატყე.

დარია ივ. ჩემ ქმარს, რასაკვირველია გასაოცარი ხასიეთებიცა სჭირს... მე ამას თქვენ გაბედვით ამისათვის მოგახსენებთ, რომ თქვენ უეჭველია შენიმნავლით — მაგრამ ჩინებული კაცია ისა მე არაოდეს არ ეჩივლებდი, მე ყოველისფრით კმაყოფილი ვიქნებოდი, თუ რომ. . . .

გრაფი. თუ რომ რა?

დარია ივ. (როგორღაც გაუბედობით,) თუ რომ... ზოგჯერ . . . ზოგი ერთი მოულოდებელი. . . შემთხვევა არ აღელვებდეს ჩემს მყუდროებით ცხოვრებას.

გრაფი. მე სრულებით არ მესმის დარია ივანოენა რის თქმა გასურთ მაგითი. . . რა შემთხვევა? ჯერ პირველად ლაპარაკობდით მოგონებაზედ...

დარია ივ. (თვალეებში აჩერდება გრაფსა) გამიგონეთ გრაფო; მე თქვენთან მცბიერება არ შემძლიან. ამასთანავე მცბიერება არაოდეს არ ვიცი, რომ დამეწყო თქვენთან მცბიერება, სასაცილო იქნებოდა იქნება თქვენა გგონიათ არასფერს არას ნიშნავდეს ქალისათვის იმ კაცის ნახუა, რომელთანაც ჰქონია ცნობა სიყმაწვილეში, სხუა ქრესტიანაში, სხუა მდგომარეობაში. როგორც ახლა გხვდავთ თქვენ... (გრაფი დაფარულათ თმებს ისწორებს,) თქვენთან ლაპარაკი, მოგონება . . .

გრაფი. (სიტყუტებს ართმევს,) თქუტუნ გგონიათ არას ფერს ნიშნაედღს იმ კაცისათჳს, რომელიცა უტხოს ხვედრს ქვეყანისაჲენ მიუგდია — არას ფერს ნიშნაეს განა, შეხვედღს იმ ქალსა, თქუტუნს შხგავსსა, რომელსაცა არ გამოუცელია სრული. . . სრული სიყმაწვილის მშენიერება, გონიერება, ტრფიალება? —

ღარია იე. (ღიმილით,) და ის კაცი, იმ ქალმა რის ყოფით და ანბით დაათანხმა სადილათ ღარჩენა!

გრაფი. ახ! როგორი ბოროტი ხსოვნა გაქესთ! მაგრამ, არა, შითხარით, როგორ ფიქრობი-ეს იმისათჳს არას ნიშნაეს?

ღარია იე მე ეგ არა მგონია ხედავ როგორი პირდაპირ მოგახსენებთ. ყოველთჳს თავის სიყმაწვილის მოგონება სასიამოვნოა, უმეტესად მამინ, როდესაც რომ იმათში არა ყოფილა იმ გვარი რამ ბოროტება.

გრაფი. აბა, შითხარით, რას მიუგებს ის ქალი იმ კაცს, თუ რომ ის კაცი იმ ქალს დაარწმუნებს, რომ არაოდღს არ დაუფიწყებია, რომ იმის ნახვამ მეტად მეუტკიოს გული? ღარია იე. რას მიუგებს?

გრაფი. ღიახ, ღიახ, რას მიუგებს?

ღარია იე. ის აშას მიუგებს, რომ თვთან გული შემტკივლაო, თქუტუნის აღერსითაო. (ვაუშეფრს ხელს,) და მისი ცემს ხელსა აღრანდელას შეგობრობის განახლებისათჳს.

გრაფი. (უნდა ხელხედ კოცნა, მაგრამ ღარია ივანოჲენა ხელს ართმევს,) საყუარელი რამა ხართ; მეტად საყუარელი!

დარია იე. (წამოდგება მხიარულის სახით,) ახ, როგორი მისხარიან! ისე ვწუხ მე კი, ვაჰ თუ აღარ მოიგონოლ გან-
ვლილი ღრო მეთქი, უზღელობაში ჩამომართოს მეთქი.

გრაფი. (ჯდება და თვალს ადევნებს,) მითხარით, დარია
ივანოვნა. . .

დარია იე. (წყნარა მიუბრუნდება,) რა?

გრაფი. თქვენ ურჩიეთ ალექსი ივანიჩს არ მოსულიყო
ჩემთან (ზსკვარებით თავს იქნევს,) თქვენთან? (ადგება,) პატიოსნე-
ბას გეფიცები, რომ მაგაში არ მოტყუდები.

დარია იე. ეითომ თუ!

გრანფი. არა, არა, მე მაგ ახრით არ გითხარი?

დარია იე. (უმანკოთ,) ამ ახრით არა? მაშ რა ახრით?

გრაფი. იმ ახრით, რომ ცოცხა არის თქვენ აქ დარ-
ჩეთ. მე მაგას ვერ მოვითმენ. მე ვერ მოვითმენ, რომ მა-
გისთანა ქალი დაიკარგოს ამ მიყრუებულს ალაგს. . . მე
თქვენ — მე თქვენს ქმარს ალაგს უშოვნი პეტერბურღში.

დარია იე. კარგია თუ ღმერთი გრწამს!

გრანფი. აი, ნახავთ.

დარია იე. კარგია ერთი.

გრაფი. იქნება თქვენა ფიქრობთ დარია ივანოვნა, რომ
მე დამეიწყებოდეთ.

დარია იე. (იცინის,) მგონია?

გრაფი. არა, მე ვგ არ გამომიხატავს გონებაში. . .

დარია იე. რა, კარგია!

გრაფი. ალაგს კი, მაინც აღმითქვამს,
ღარია იე. იქნება მართლა? არა ხუმრობ?

გრაფი. არბ, სრულებით არა ვხუმრობ:

ღარია იე უფრო კარგი. ალექსი ავანიჩი დიდად მად-
ლობელს იქნება; (დაჩუმდება,) მხოლოდ თქვენს, ნუ იფიქ-
რებთ თქვენსი ჭირიმი. , .

გრაფი. რასა?

ღარია იე. არა, არაფერს. ეს ანრი არ მოგივიდოდათ
თქვენ თავში და ამისათვის არც ჩემს თავში უნდა მოსული-
ყო, მამ აგრე, ჩვენს პეტერბურღში მოგვიხდება ყოფნა? ოჰ,
რა ბედნიერება! ალექსი ივანიჩს როგორი გაეხარდება!

გრაფი. იმედია ჩვენს ხშირათა ვნახავთ ხოლმე, განა?
მე უყურებ მაგ თქვენს თვალებს, თქვენ მკლავებს და ჭე-
შმარტათ ასე მგონია თექვსმეტის წლისა ხარ მეთქი; თი-
თქვას ადრინდელსავე ბაღში ხეივანს ქვეშ დაგვიჩინებთო,
თქვენსი ტურფა დიმილი სრულებით არ შეცვლილა, თქვენ-
სი სიცილი ისევე ხმოვანია, ისევე სასიამოვნო.

ღარია იე. თქვენ ვგ რით იცით?

გრაფი. როგორ თუ რით? განა არ გახსოვს?

ღარია იე. მე მაშინ არ ვიცინოდი ხოლმე. . . რა სი-
ცილის თავი მქონდა. მე ვიყავ ჩაფიქრებული, ჩემი, მკმუ-
ნვარე სახე, განა არ გახსოვთ?

გრაფი. მართალია, მაგრამ მაინც ხოგჯერ. . .

ღარია იე. თქვენ უფრო არ უნდა დაგვიწყებოდათ, მე

მახსოვს. ახ, როგორი ყმაწვილები ვიყავით მაშინ... უშეტესად თქვენ — თქვენ მაშინ ის იყო ახალ გაზდა აფიცარი მოსულიყავით. გახსოვთ, თქვენს ხანში შესულს დედიდას, კნიაჟნა ლიზას თავსბრუ დაახვიეთ ბეგრის ტრილით და ტანციობით... (დაჩუმდებ,) არა, მე მაშინ არ ვიცოდი.

გრაფი. მე? მე, რომელიც...

ღარია იგი. ეჰ, კარგია. თორემ ვიფიქრებ, ეგ ლაპარაკი უმეტველად კომპლიმენტით მოგზდით მეთქი; ეგ კომპლიმენტი ძველს შეგობრობაში არ ივარგებს.

გრაფი. მე? კომპლიმენტები თქვენთან!

ღარია იგი. სწორეთ, თქვენ არა ჰგონებთ რომ ძრიელ გამოცვლილხართ მას აქეთ. რაც მინახეხართ თქვენ? ეჰ, მოდი სხვა საგანზედ ვილაპარაკოთ. სჯობს მითხრათ, რას აკეთებთ, როგორა სცხოვრებთ პეტერბურღში? — დიდადა მსურს ეს შევიტყუო... განა რომ კიდევა სწავლობთ მუზიკის დაკერას?

გრაფი. დიახ, საქმეების შემდგომს.

ღარია იგი, რაო, კიდევ ისეთი ჩინებული ხმა გაქუხს?

გრაფი. ჩინებული ხმა მე თავის დღეში არა შექონია, მაგრამ კიდევკი ვმღერობ.

ღარია იგი. ახ, მე მახსოვს საკვირველი ხმა გქონდათ, მისაზიდი... მგონია თქვენ მუზიკაზედაც უფრო დაიმღეროდით?

გრაფი. მე, ეხლაც ხან და ხან დაემღერი ხოლმე მუზიკას.

დარია ივ. რომელს ხმაზედ?

გრაფი იტალიანურზედ. მე სხტებს არ მივბდე, თქვენც მგონია მიზღვედით მღზიკასა გახსოვთ, როგორ საყვარლად მღეროდით, როგორ კარგათ უკრავდით ფორტოპიანოს მგონია, არ დაგიტყვევიათ.

დარია ივ. (აჩვენებს ფორტოპიანოს და ზედ დაწყობილს ნოტებს,) აი ჩემი პასუხი.

გრაფი: ოჰ! (მაუახლოვდება ფორტოპიანოსა.)

დარია ივ. მაგრამ ჩემდა სამწუხაროდ, ფორტოპიანო ძრეილ ცუდია; ეს არის, სწორეთ.კი უკრავს. ხრიჯო თებენს მაგრამ მწუხარებას შაიც არ მოჰგერის.

გრაფი. [ორსა და სამს რაღაც ხმებს უკრავს,) ხმა აქტს ცუდი ოჰ, კარგა რამ მამაგონდა! თქვენ სომ არჩევთ ნოტებსა?

დარია ივ. თუ რომ ძრეილ ძნელი არ არის, ვარჩევ.

გრაფი. ოჰ, არა, ეგ სრულებით ძნელი არ არის, შე აქ დიდი ნივთი არა მაქტს. ჩემის ოპერითგან გახლავთ დუეტონო ტენორისა და კამანოსათჳს. მე — მგონია შერტყევათ, ეწერ ოპერასა — შესტყევათ, იცით . . .

დარია ივ. ექნება მართლა?

გრაფი: აი რა, თუ ნებებს მიბოძებთ გაეგზავნი დუეტონის მოსატანათა, ან არა და, სჯობს მე თუთან წავიდე. ჩტენ იმას გბვარჩევთ ერთათ — ესურთ?

დარია ივ. აქა გაქტთ?

გრაფი: აქა მაქუს, ჩემს სადგომში, სადაც ჩამოვხდი.

დარია ივ. ახ, ღუთის გულისათვის, ჩქარა მოიტანეთ
გრაფო: ღმერთო ჩემო, რა მადლობელი ვარ თქვენსი
თქვენსი ჭირიმე მომიტანეთ.

გრაფი. (შლიაპას იღებს,) ამ საათში იმედი მაქუს ის
უბრალო, მოგეწონებათ.

დარია ივ. უეჭველია მომეწონება.

გრაფი. ოჰ, მომიტყევეთ! მე. — (გადის კარებში,) ჰა! რა
სიცილისა გაცხელდა მაშინ.

დარია ივ. თქვენ მგონია ახლა ჩემზედ დაიცინებთ...
მე შემეძლო მეჩვენებინა ახლან თქვენთვის ერთი რამ,..

გრაფი. რა ანბაია? რა?

დარია ივ. რომელიცა შეთხზული მაქუს. მინდოდა მე-
თქვა იცნობდით თუ არა?

გრაფი. რაზედ ანობთ?.

დარია. მე ვიცი რაზედაც. მიბძანდით ჯერ მოიტანეთ
თქვენსი ღუფტინო. და შემდგომში ენახამთ.

გრაფი. მე ახლაც დაებრუნდები. [ხელით ანიშნებს და
პერედნისაკენ გაეა.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 16,

ღარია ივანოვნ მარტო.

ღარია ივ. (ჯერ უკანითგან უყურებს, შემდგომს იტყვის სიამოვნებით,) გავიმარჯვე! გავიმარჯვე!.. იქნება მართლა? ესე საჩქაროთ, მოულოდნელად! ჰაჰ ნიშნავს, სრულებით არ დამეწყებია ქალაქის გამოცდალება, სიანს კიდევ ვეწონები იმისთანა კაცებს, როგორც არის გრაფი [ღიმილით,) როგორც არის გრაფი... საყვარელო გრაფო! მე არ შემეძლიან დაგიმალო, რომ სკამოდ სასაცილო ხარ და ძრიელ დაბერებულცი, მიბძანდით თქტუნის თხზულების დუეტინის მოსატანათა. თქტუნ იქნება ღბრწმუნებულნი ხართ, რომ უეჭველად მოვიწონებ (დადგება სარკის წინ, იხედება და ტანისამოს ისწორებს,) ჩემო ღარიბო სოფლის ტანისამოსო, შალე განგშორდები შენ, მშვიდობით! ტყვილათ კი არა ეცდილობდი შენს შეგერვას; ოჰ, რა სურვილითა ვთხოვე შენი მოდა ჩტუნს კიროდნიჩის. საკმაოთ შემსახურე შენ მე. არაოდეს არ გადაგადგებ, მაგრამ პეტერბურღში კი არაოდეს არ იფიქრო ჩაგიცო. [კვლუტებრ,) მე მგონია ჩემს ტანს ხავერდი კარგათ მოუხდეს...

გ ა მ ო ს ე ლ ა 17.

ღარია ივ. კარები პერდენიღგან წყნარა გაიღება და მიშა კრძალვით გამოიჩენს თავსა და იყურება: დასკერდება ღარია ივანოენას და რა ნახავს არბეინ არის ოთახში, ჩუმათ ეძახის „ღარია ივანოენა!...“

ღარია ივ. (საჩქაროთ მიიხედავს,) ოჰ, თქუცნა ხართ მიშა!! რაო, რა გინდა? მე ახლა არა მცალოან...

მიშა. მე ვიცი, ვიცი...არ უემოვალ; მე მხოლოდ მინდა გაგაფრთხილო, რომ სადაც არის, ალექსი ივანიჩი მოვა.

ღარია ივ. რატომ ერთათ არ წახვედით სასეირნოთა??

მიშა. ერთათა ესეირნობლით, ღარია ივანოენა, მაგრამ იმათ მიბძანეს, სამსახურში უნდა წაეიდგო, და მეც ვერ დაეიჭირე.

ღარია ივ. მაშ, ახლა სამსახურში წაეიდა?

მიშა. ისინი, უებრძანდენ სამსახურში, მაგრამ მოკლეს ღროში ისევე გამოეიდნენ.

ღარია ივ. მენ რა იცი, რომ ისევე გამოვიდა?

მიშა. მე კუნძულითგან მიმალული უყურებდი, (ყურს

უგდებს,) აი, ისინი, მგონია მიბრძანდებიან. (დაიმალება და რამდენისამე მინუტის შემდეგ, ისევე გამოჩნდება,) განა დარია ივანოვნა, არ დაგაეწყდები?

დარია ივ. არა, არა.

მიშა. მესმის, (დაიმალება.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა 18.

დარია ივანოვნა, შემდგომს ალექსი ივანიჩი.

დარია ივ. იქნება ალექსანდ ივანიჩმა ეჭვების შემოტანაც იწყო ჩემში? აი კარგს დროსაც, მართლა? (დაჯდება, პეტრენის კარებიდან შემოდის ალექსი ივანიჩი, ამღვრეულის სახით, დარია ივანოვნა აქეთ იქით იყურება,) ოჰ, ეგ შენა ალექსი!

სტუპენდიევი. მე ვარ, მე, ჩემო სულო, მე. განა გრაფი წავიდა?

დარია ივ. მე ასე მეგონა სამსახურში ხარ მეთქი.

სტუპენდიევი. მე ისე მხოლოდ შეეიარე კანცელიარიაში, და უთხარი არ მოეცადნათ ჩემთვის. აბა როგორ წავსულიყავი დღეს. ამისთანა პატივცემული დღეს სტუმარი

მყავს...სად წავიდა?

დარია ივ. [დგება.] გამიგონე ალექსი ივანჩი, გინდა რომ კარგი ალბგი მიიღო, კარგი ჯაშაგორი, პეტრე-ბურღში?

სტუპენდიევი. მე რაღა თქმა უნდა!

დარია ივ. გინდა?

სტუპენდიევი. რასაკვირველია . . . ან რა საკითხავია!

დარია ივ. მაშ, თავი დამანებე, გამიშვი მარტო.

სტუპენდიევი. როგორ? როგორ თუ მარტო?

დარია ივ. მარტო, გრაფთან. ის სადაც არის მოვა. ის თავის სადგომზედ მივიდა თივისის თხზულების დუეტინოს მოსატანთა.

სტუპენდიევი. თხზულებისა?

დარია ივ. დიახ, შეთხზული ნოტების მოსატანთა. იმას ერთი რაღაც დუეტი შეუთხზავს. მე და იმას ერთათ გვსურს გასინჯვა კარგია თუ ავი?

სტუპენდიევი. მაშ რიღსათვის გაგიშოთ მარტოკა?.. მეც ყურს დუფდებ . . .

დარია ივ. ოჰ, ალექსი ივანჩი! ხომ იცით ყველა მთხვეელი მორცხვი არის და მესამე პირი, იმათთვის სწორეთა ჭირია.

სტუპენდიევი. მთხვეელთათვის არის ჭირი? ჰმ . . . დიახ, მესამე პირი . . . მაგრამ მე, არ ვიცი ღმერთმანი . . . როგორ შეიძლება . . . არა, როგორ იქნება, შო გწორდეთ

შინაღამ? . . . იქნება გრაფმა ეწყინოს, მე რომ შინ არ ვიყუ.

ღარია ივ. არაოდეს, გარწმუნებ, იმან იცის რომ შენ საქმის პატრონი ხარ, სამსახურისა; ამასთანავე რომ მოხვალ მაინც სადილათ, სულ ერთია.

სტუპენდიევი. სადილათ? დიახ!

ღარია ივ. სამს საათზედ.

სტუპენდიევი. სამ სათზედ? ჰმ! დიახ . . . მე სრულებით მენტან თანახმა ვარ სადილათ, დიახ, სამ სათზედ. (ტრიალებს ალაგობრივ)

ღარია ივ. [მცირეს ხანს შემდგომს.] აბა, ოჰ, რა იყო?

სტუპენდიევი. მე არ ვიცი მე, ისე თითქოს როგორღაც თავი მტკივაო. აი, ეს, მარცხნივ მხარე.

ღარია ის. იქნება მართლა? მარცხნივ მხარე?

სტუპენდიევი. ღმერთმან იცის; აი, სრული ეს მხარე; მე არ ვიცი . . . მე შგონია, სჯობს რომ შინ დავერჩე.

ღარია ივ. გამოგონე, ჩემო შეგობარო, შენ ჩემზედ ღა გრაფზედ ეჭვს იღებ როგორც ეხედავ ეს ცხადია.

სტუპენდიევი. მე? ეგ საიდან აიღე? ეგ დიდი უგუნურობა იქნებოდს . . .

ღარია ივ. რასაკვირველია, ეგ დიდი უგუნურობა იქნებოდა, მაგას ეჭვი აღარ უნდა; მაგრამ შენკი ეჭვენულობ.

სტუპენდიევი. მე?

ღარია ივ. შენ ეჭვს იღებ იმ კაცზედ, რომელიცა თმებს

იღებავს.

სტუპენდიევი. გრაფი იღებავს თმებსა! რა ექნათ? მე პარკი მახურავს და.

დარია ივ. ეგეც მართალია; და რადგანც შენი გულის სიმშველდე ჩემთვის უფრო ძვირფასია, მაშ დარჩი შენც ჩუ-
პნთან მაგრამ, ნუღარ იფიქრებ კი, პეტრებურღზედ.

სტუპენდიევი. რატომო? განა ის ალაგი პეტრებურღ-
შია?... განა ჩემგან ალაგის მიღება დამოკიდებულია იმაზედ,
რომ თავითგან მოგმორდეთ?

დარია ივ. სწორეთ.

სტუპენდიევი. ჰმ! საკვირველია. მე, რასაკვირველია შენ-
თან თანახმა ვარ; მაგრამ ეს კი მაინც, გასაოცარია, იფიქრე
თუნდა შენ თვთან,

დარია ივ. იქნება.

სტუპენდიევი. ეს როგორი გასაოცარია... ეს როგორი
გასაოცარია...(გაიელის და გამოიელის ოთახში,) ჰმი

დარია ივ. მაინც, გადაკვეთითა სტევი, გადაწყვიტე, ჩქა-
რა.. სხვაა გრაფი უნდა დაბრუნდეს!

სტუპენდიევის. ეს როგორი გასაოცარია!... (დაჩუმდება,)
იცი რა, დაშა, დაფრჩები შინა,

დარია ივ. როგორცა ვსურს?

სტუპენდიევი. განა გრაფმა გითხრა რამე შენ იმ ალა-
გზედ?

დარია ივ. მე აღარაფრის დამატება არ შემიძლიან იმა-

ზედ, რაც წეღან გითხარი. თუნდ ღარჩი შინა, თუნდა
წადი. როგორც გინდა.

სტუპენდიევი. კარგი ალაგიც არის?

ღარია იე. კარგი.

სტუპენდიევი. მე სრულებით შენტან თანახმა ვარ, მე...
დღეს შინ ვრჩები... მე სწორეთ, სრულებით ვრჩები, და შა,
შინ. (პერედნიტგან მოისმის გრაფის ხმა, სიმღერისა,) აი
ისიც. (შემდგომს ფიქრისა,) საშ საათზედ? მშვიდობით! (შე-
რბის კაბინეტში)

გ მ ო ს ე ლ ა 19.

ღარია იენაოენა დხ გრაფა დახვეულის ქალაღღით.

ღარია იე. ღლოიეს არ მობძანღით გრაფო.

გრაფი. მე ცოტაოღენად დაეიტვირთე.

ღარია იე. მაჩვენეო, მაჩვენეთ.. თქუტსნ ვერ შეგიღლიანთ
წარმოიღგინოთ როგოროის მოუთმენეღობით გავეღი. [გა-
შოართმევეს ქალაღდს დხ დამმეუღსაღით სინჯაღს.]

გრაფი. თქუტსნ, თქუტსნი ჭირიმეთ, ნუ მოეღით ჩემგან,
მართღა ერთს რაღაც გასაღვირვეღს ქმნიღებასა. აკი პირ-

ველადევ მოგახსენეთ, რომ ისე უბრალო რამ გახლავთ
შეთქი, უბრალო.

დარია ივ. (არ ამორებს ნოტებს თვალებს,) არაოდეს,
არაოდეს,, ახ, როგორი სასიამოვნო არის ერთი აქტავდ
გან შეორეზედ გარდასვლა!.

გრაფი (მშვიდობიანის დაცინებით,) დაახ, სრულებით არ
არის გასაკვირველი.

დარია ივ. და ეს... ჩინებულია!

გრაფი. ჰა. ეგ თქუზნ მოგწონთ?

დარია ივ. ძრეელ სასიამოვნო არის? აბა წაეიდეთ. წაეი-
დეთ, რაღზედა ეკარგავთ!

(მიდის ფორტოპიანოსაკენ, ჯდება და ზღებს ნო-
ტებსა... გრაფი უღვამს სკამს უკან.)

დარია ივ. აბა იმღერე!

გრაფი. (ახველებს,) ჰმ! ჰმ! მე დღეს როგორღაც ხმა არ
მომდევს... მაგრამ მომიტყვეთ...

დარია ივ. ეგ უცხო თავის გამართლება... მე საწყალმა
რალა უნდა ვთქუა მაგის შემდგომს. მე ვიწყობ [უკრავს.
დარის ივანოვნა ნოტებს აცქერის,) აი ეს კა ძნელია.

გრაფი. თქუტნთვს ახა მგონია ძნელი იყოს.

დარის ივ. სიტყუტშიც ძრეელ სასიამოვნოა.

გრაფი. დიახ... მე ეგე ვიპოვნე, მგონია. მე არ ვიცინი ხომ
გარჩევით არის დაწერილი? (აჩვენებს თითით, უმღერის,) რო-
ცა გრაფი გაათხვებს, მერე მღერის დარია ივ.)

გრაფი. ბრავო ბრავო! როგორ შიხვდით ჩემს ფიქსს —
საკვირველია!

ღარია იე. ნება მიბოძეთ, განვისეირებ. (იშეოარებს.) (ისინი
მღერიან სენტიმეტალურ ოპერის ხმაზედ. შიგა და შიგ გრაფი
ატანს) ჩინებულია, (გრაფი მღერის ოპერითგან.) ჩინებულია,
ჩინებული... .

გრაფი. სწორეთ?

ღარია იე. საკვირველია. საკვირველია!

გრაფი. მე კიდევ თუ ვერ ვიმღერე, როგორც უნდოდა.
შაგრამ თქუტუნ როგორი მღეროდით, ოხ, ღმერთო ჩემო!
რა ხმა გაქუტით! რა მიხრა-მოხრა! ღმერთო ჩემო! მე თქუტუნ
მარწმუნებთ აგრე ვერაინ ვერ იმღერებდა... ვერაინ!

ღარია იე. მატყუებთ.

გრაფი. მე, მე? ეგ ჩემი თვსება არ არის, ღარია იე-
ნოენს. მერწმუნეთ. დიდი მუზიკანტი ბძანდებით.

ღარია იე. (თითქოს ისევე ნოტებში ჩაფლული,) რო-
გორ მოგწონს ეს ხმა? როგორ ახალია!

გრაფი. განა?

ღარია იე. იქნება მართლა ოპერა ესევე კარგია?

გრაფი. თქუტუნ ხომ კარგათ იცით, ამ გვარ საქმეში
ავტორს ვერ შეუძლიან სჯა; მეზგონია ანდარჩენიამაზედ
მდარე არ იყოს.

ღარია იე. ღმერთო ჩემო! იქნება ამ ოპერიდგან თარს
დაუკრამთ ჩემის გულისათვის?

გრაფი. მე დიდად ბედნიერი ვიქნებოდი აღმესრულებინა თქუპნი თხოვნა, ღარია იენოვნა, მაგრამ ჩემლა სამწუხაროდ მე ფორტოფიანოს ვერ უკრამ, არცა რა წამომილია თანა.

ღარია ივ. როგორ ვწუხნარ! (ღგება] შემდგომისა ღრომდინ. მე იმედი მაქუტ განა, გრაფო რომ წასულის წინ დაგვხედაეთ კიდევა?

გრაფი მე, უკეთუ ნებას მომცემთ მზათ განლაეარ, თუ-ნდა ყოველ დღე გიახლოთ. რაც რამ შეეხება ჩემსა აღთმულსა, ამანდ უეჭველად დარწმუნებული ბძანდებოდეთ.

ღარია ივ. (უმანკოთ) რომელი აღთქმული?

გრაფი. მე თქუპნს კმარს პეტერბურღმი უშოენი ალაგს, პატოისანს სიტყუას გაძღეე. თქუპნი აქ დარჩენა არ უგიძღება. ბატონო, რას ბძანებ, აქ რომ დარჩეთ, სხუა რომ არა იყოს რა თვთან ჩუპნთვსაც სირცხვილი არის! თქუპნუნდა ჩუპნის საზოგადოების დამშეენბეღნი ბრძანდებოდეთ. და მეცა მსურს . . . მე იმით ეიამპარტაენებ, რომ ვიქნები პირველი . . . მაგრამ თქუპნ მგონია ჩაფიქრდით . . . რანდღა თუ ნებას მომცემთ გკითხოთ?

ღარია ივ. (თითქოას თავის თვს მღერის.)

გრაფი. ჰა! მე ვიცოდი, რომ ეგ ფრანზა თქუპნს გონებში დარჩებოდა . . . ყოველთვს, რასაც კი ვჩაღდივარ. . .

ღარია ივ. ეს ჭრანზა მეტად სასიამოენოა. მაგრამ, მომიტევეთ, გრაფო . . . მე ვერ გაფიგონე, რა გითხარით? რა,

თქუტუნა მუზიკა რას არ დაეწყებს კაცსა.

გრაფი. მე იმას გეუბნებოდი დარია ივანოვნა, რომ ჩუ-
ტუნ უეჭველად უნდა პეტრებურღში გადხვიდეთ — პირველად,
თქუტუნის და თქუტუნის ქმარისათვის არ და მე ჩემთვისაც.
მე ვებედავ და მოგახსენებთ ჩემს თავსეღ ამისათვის, რომ
ძველი ჩუტუნი ერთმანეთთან დამოკიდებულლებ შაძლევს ამჟებდ
უფლებასა. მე არაოდეს არ დამეწყებიხართ დარია ივანო-
ვნა, და ახლა უმეტესად შემძლიან დავარწუნოთ, რომ
ჩემი გული დიდად მიზიდულია თქუნგან . . . რომ ეს თქ-
უნთან შეხვედრა . . .

დარია ივ. (მჭმუნვარებით.) გრაფო, რისათვის ანობობთ
მაგასა?

გრაფი. რასათვის არ უნდა ვიქნა ის, რასაცა ვჭერნობ?

დარია ივ. ამისათვის, რომ თქუტუნ არ უნდა გაგელვიძები-
ნათ ჩემში. . . .

გრაფი. რა გაგელვიძებინა . . . რა, რა გაგელვიძებინა? მით-
ხარით. . . .

გ ა მ ს ე ლ ა 20.

დარია ივანოვნა, გრაფი და სტუპენდიევი. გამოჩნდება

კაბინეტის კარებში.

ღარია ივ. ტყეილი იმეღია.

გრაფი. რისათვის არის ტყეილი იმეღი? და რა იმეღი?

ღარია ივ. რისათვის? მე ვეცდები პირდაპირ გითხრათ, ვალერიან ნიკოლაიხ.

გრაფი. განსოვთ ჩემი სახელი?

ღარია ივ. აი რა, აქ... თქვენ მოაქციეთ ჩემწედ... რაოდენიმე ყურადღება და პეტერბურღში იქნება გეჩვენოთ უკანასკნელბდ და შეინანოთ იმაზედ, რასაცა ფიქრობთ აქა.

გრაფი. ოჰ, რას ანბობთ! თქვენს თქვენს ფასი არ იციოთ. განა თქვენ არ გესმაოთ... შეინანებ რაც რამ იქნება თქვენს გაკეთებული, ღარია ივანოენაი..

ღარია ივ. (რა დაინახავს სტუპენდიევს,) ესე იგი ჩემის ქმრისათვის გრაფო?

გრაფი. ღიახ, ღიახ, თქვენის ქმრისათვის. შეეინანებ... არა, თქვენ ჯერ კიდევ არ იციოთ ნამდვილი ჩემი გრძნობა... მეც აგრეთვე მსურს პირდაპირ გითხრათ, რასაცა ვგრძნობ..

ღარია ივ. (ამღვრეულობით) გრაფო..

გრაფი. თქვენ არ იციოთ ნამდვილი ჩემი გრძნობა... არ იციოთ...

სტუპენდიევი (ჩქარა შემოდის ოთახში, გრათს მიუახლოვდება, რომელიცა ზურგ შექცევითა დგა და თავს უკრამს,) თქვენო ბრწყინტალეზაე, თქვენო ბრწყინტალეზაე!

გრაფი. თქვენ არ იციოთ ჩემი გრძნობა ღარია ივა-

ნაენა.

სტუპენდიევი. [ყვირის,) თქვენო ბრწყინებულბავ, თქვენო ბრწყინებულბავ...

გრაფი. (სიჩქარით მიუბრუნდება, უყურებს რამდეს ხანს და დამშვიდებით ეუბნება,) აა! ეგ თქვენა ხართ ალექსი ივანჩი?...საიდან განჩნდით?

სტუპენდიევი, კაბინეტოვან, კაბინეტოვან თქვენო ბრწყინებულბავ. მე აქ ვიყავი, კაბინეტში თქვენო ბრწყინებულბავ...

გრაფი. მე შგონის სამსახურში ხართ მეთქი. აქ კი მე და თქვენი ცოლი მუზიკის დაკვრით დროს ვატარებდით. უფალო სტუპენდიევი, თქვენ ბედნიერნი ხართ, მე თქვენ ამას ისე პირდაპირ გეუბნებით, ამისათვის რომ მე თქვენს ცოლს ვიცნობ, სიყმაწვილით.

სტუპენდიევი. თქვენ დიდად კეთილნი ბძანდებით თქვენო ბრწყინებულბავ.

გრაფი. დიახ, დიახ, ბედნიერნი ხართ.

დარია ივ. ჩემო მეგობარო, რატომ, აგრე ღგეხარ და მადლობას არ მოახსენებთ გრაფსა.

გრაფი. [სიჩქარით სიტყუას ართმევს,) ბედნიერნი ხართ!... მუზიკა გიყვართ?

სტუპენდიევი. როგორ არა თქვენო ბრწყინებულბავ. მე..

გრაფი. (დარია ივ. მიუბრუნდება,) კარგა რამ მამაგონდა. რალა ც გინდოდანთ გენგენებინათ ქემოვს. დგავიწდათ?

ღარია იე. მე?

გრაფი. ღიახ..თქტენ...

ღარია იე. (სიჩქარით, დაბლა,) ახ, ოჰ, მართლა...ახლაყო მამაგონდა; მე თქტენტვს მინდოდა...მე მინდოდა თქტენტვს მეჩვენებინა ბალი; სადილობამდინ კიდეც ზევრი ღრო არის.

გრაფი. ჰა! [დაჩუმდება,) ჰა! განა ბალიცა გაქტესთ თქტენა?

ღარია იე. დიდი არ არის, მაგრამ ყვაეილები საკმაოთ არიან.

გრაფი. ღიახ, ღიახ, მე მახსოვს; თქტენ ძრიელ გიყვართ ყვაეილები. მაჩვენეთ, მაჩვენეთ მე თქტენი ბალი, თქტენი ჭირიმეთ. (მივა ფორტუპიანოსთან შლინაპის ასაღებათა.)

სტუპენდიევი. (მივა ღარია ივანოენასთან და ჩუმათ,) რა... ეგ რას ნიშნავს.. ჰა?

ღარია იე. (ჩუმათ) ან სამ საათზედ უნდა მოსვლა ირჩიოთ, ან ულაგო დარჩომა (მობრუნდება და ქოლგას იღებს სტოლითგან.)

გრაფი. (დაბრუნდება) მიბოძეთ ხელი. (ჩუმათ.) მე მიგინვდი.

ღარია იე. [უყურებს იმას როგორღაც დაცინებით.] აგრე კგონიათ?

სტუპენდიევი. (თითქოს იფხიზლებსო) მოითმინეთ, მოითმინეთ. ნება მომეცით მეც თან გამოგყვეთ.

ღარია იე. (მედგება უკან მოიხედავს,) შენც გინდა წამოხვიდე, ჩემო მეგობარო! წამოდი ჩუბნთან, წამოდი, წამოდი. (გაღიან ისა და გრაფი ბაღისაყენ.)

სტუპენდიევი. ოჰ, ღიახ...მეტა...მეტა წავალ.

(წამოაველებს შლიაპას ხელს და რამდენსაზე ბიჯს გადადგამს.)

ღარია იე. წამოდი, წამოდი...[გაველენ.]

გ ა მ ო ს ე ლ ა 21.

სტუპენდიევი მარტო.

სტუპენდიევი. (რამდენსაზე ბიჯზედ გაივლის, სჭყლეტავს შლიაპას და აგდებს პოლზედ.) ღიახ! ეშმაკმა წაიღოს იმათათაეი, მე ვრჩები აქა, ვრჩები. არ წავალ. (გაივლის და გაშოივლის.) მე გამბედავი კაცი ვარ, მე არ მიყვარს გაუბედაობა. მე მინდა ვნახო, მინამ... მე ეს სრულებით ბოლომდინ უნდა ავიტანო. მე მინდა ჩემის თვალებით დავერწმუნდე. აი მე რა მინდა... ეს, მგონია, თანეს დღეში არ გაგონილა ამისთანა საქმე! ოჰ, ვსთქუათ ის იცნობდა სიყმაწვილით; ოჰ, ვსთქუათ ესეც განათლებული ქალია, ძრიელ, ძრიელ განათლებული ქალიაო — მაგრამ, არა რა სა-

კიროვას მოითხოვს ჩემი გაბრწყელება? ამისათვის თუ, რომ არ გაეზლიღვარ კარგათ? პარველი ეს, რომ ჩემი ბრალი არ არის. რალაცაეხსაც თუ ბოღამს ალაგზედ პეტერბულმ, სიცრუეა. გნა შეიძლებს კაცმა დაიჯეროს? როგორ არა, ახლავე მამკემს გრაფი ალაგს. არა, ან თვთან, რა დღეს ბატონი ბძანდება, თავში საცემი თვთან აქტს, იმისი საყმეები სრულებით წამხდნია. — თუნდა ესთქუათ, ჰო, ალაგვი მომცა, ახლა რა არისო, რა საჭიროა მრთელი დღე კულის-კუდ დევნაო. ეს ზგონი ურიგოა. აგიტყვა, ეგ არის, გათავლა კიდევ, ამხედ შედგა. სამ საათზედ... იმას კი იძახის სამ საათზედაო. [საათს უყურებს,] ახლა, სამის ჩეტვერტია! (დგება,) ნოღი წაეალ მეც ბალში, ჰა? [აქეთ იქეთ იყურებს,] ხედამ, არა ჩანან. (მაღლა იღებს ქუდს და ატრიალებს, უნდა დაიხუროს,) წაეალ, დმერმან იცის წაეალ. აკი თვთან, თვთან მე მოთხრა (დასცინის ცოლსა,) წამოღო ჩემო ჰეგობარო წამოღი! (დაჩუმდება,) დიან როგორ არა წახვალკი, დიან, მე შენ კარგათ გიცნობ... არა სად წახვალ, რომ წახვალ... ახლავე. ამ საათში, სწორეთ! ეჰ! (შლიანად აგდებს პოლზედ.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა 22.

სტუპენდიევი. და მიშა გამოდის პერედნიოგან.

მიშა. (მიუბრუნდება სტუპენდიეს) რა ანბავია? ალექსი ივანიჩ! როგორღაც, თითქოს მოწყენილი ხართო. [იღებს შლიაპას. ბერტყამს და სტოლზედა ზღებს,] რა ანბავია ეგ თქვენ თაეს?

სტუპენდიევი. ჩემო ძმაო დამეხსენი თუ ღმერთი გრწამს დამეხსენი, ნუ მომაბეზრე თავი. შენ მაინც აილე ჩემზედ ხელი. ჭირია?

მიშა. რას მიბძანებთ ალექსი ივანიჩი ნუ ინებებთ, მაგისტანა სიტყვებით ჩემს მოხსენებასა. არა, მე თქუცნთუს, რა დამიშაეებია? ან რას გაწუხებთ?

სტუპენდიევი. (დაჩუმდება,) თქუცნ კი არ მაწუხებთ. (უჩივრებს ბაღისკენა,) აგერ ვინ მაწუხებს.

მიშა. (უყურებს უმანკის ფიქრით კარებს,) გაეგებლავ გკითხოთ, ვინ ის?

სტუპენდიევი. ვინ ისაო?

მიშა. დიახ, ვინ? ის?

სტუპენდიევი. თითქო არ იციო. ის ვილაც გრაფიანო.
მიმა. როგორ უნდა შეეწუხებინეთ იმას, ან რა სახით?
სტუპენდიევი. რა სახით!.. დილითგან მოყოლებული და-
რია ივანოვნას გვერდითგან არა შორდება, მღერის იმასთან,
სეირნობს. რას ფიქრობ შენ . . . ეს. . . ეს სასიამოვნოა? სასიამო-
ვნოა — ჰა? ესე იგი ქმარისათვის?

მიმა. ქმარისათვის. არა ფერი.

სტუპენდიევი. როგორ თუ არა ფერი. განა შენ არ გე-
სმის, რომ გეუბნებიან: ერთათ სეირობს, მღერის მეთქი?

მიმა. მარტო ეგ? რას ბძანებ ალექსი ივანიჩი, ეგ რომ
ცოდებ არის, რომ აგრე სწუხდებათ? ეგ ხომ სულ შენის
ბედნიერებისათვის არის გრაფი, დიდი კაცია, ყველგან მიღე-
ბული, დარია ივანოვნას მცნობი ყოფილბ სიყმაწვილესვე —
რატომ არ უნდა ისარგებლოს შემთხვევით? სირცხვილიც კია
გონიერს კაცს თვალით დაენახოთ მან ფიქრებით. მე ვგრძნობ,
რომ ჩემი ეს გამბედაობა, ურიგოა, მაგრამ თქუტნს სახლ-
თან ისე დაახლოებული გახლავარ, რომ არ შემოძლიან დაე-
ფარო ჩემი ერთგულება.

სტუპენდიევი. წადი, დაიკარგე შენის ერთგულებით! (დაჯ-
დება და ზურგს შეაქცევს.)

მიმა. ალექსი ივანიჩი. . . [დაჩუმდება] ალექსი ივანიჩი!

სტუპენდიევი. (არ იცვლის ჯდება.) რაო, რა გინდა?

მიმა. რატომ აგრე დაბძანდით? წავედეთ სჯობია ე-
სეირნოთ.

სტუპენდიევი. (იმავე სახით) არ მინდა სეირნობა.

მიშა. წავიდეთ, ღმერთმან იცის წავიდეთ.

სტუპენდიევი. (სიჩქარით მობრუნდება და ხელებს იფშენეტს.) ერთი ღუთის გულისათვის, მითხარი, შენ რაღაზვედ ჩამაცივდი? ჰა? წინწიბუსავით დილითგან დღეს არა მშორდები? დასწყევლა ღმერთმა? ყარაულობა ჩემი.

მიშა. (თავს ჩალუნამს,) სწორეთ, არა გშორდები. სწორეთ ყარაული ვარ.

სტუპენდიევი. (დგება.) მერე, ვინ დაგაყენა ყარაულათ.

მიშა. — თქუპნის ბეღნიერებისათვის ალექსი ივანიჩი.

სტუპენდიევი. მითხარი მოწყალეო ხელმწიფევე, ვინ დაგაყენა?

მიშა. (მეკრთომით,) მხოლოდ გამიგონეთ, ღუთის გულისათვის ალექსი ივანიჩი. ორი სიტყუა გამიგონეთ... მე არ შემიძლიან, ისე ვრცლათ ავიხსნათ... მგონია, წვიმა აპირებს მოსვლას... ისინი ახლავე მოვლენ...

სტუპენდიევი. წვიმა აპირებს მოსვლას და შენც სასეირნოთ მიწვევ ჰა?

მიშა. ჩუტნ შეგვიძლიან ისე, ქუჩებში ხომ არა... წავიდეთ... ნუ წუხდებით ალექსი ივანიჩი.. რისა გეშინიათ? ჩუტნ ხომ აქა ვართო.. ყველა ვერ ვხეგრამთ... ეგ საქმე მგონია, ცხადად დაინახეება... თქუტნა, აი, სამ საათზედ დაბრუნდებით.

სტუპენდიევი. არა, შენ რაღა დარდს ეწვევი?... იმან ხომ

არა გითხრა რა?

მიშ. იმათ ჩემთვის, ისე, სპუტორივ არა უთქვამსთ რა.. მხოლოდ ისე.. თქვენ ორნივე ჩემი კეთილის მყოფელნი ბრძანდებით. ამასთანავე დარია ივანოვნა ჩემი ნათესავია. აბა, როგორ არა გმართებს თქვენთან ერთგულათ კოფნა. (ართმევს სეღს.)

სტუპენდ. დღერჩები მეთქი გეუბნები ჩემი ალაგი აქა არის. მე დავარღვეე იმათ განზრახვებს!

მიშა. რასაკვირველია, სახლის პატრონი ბრძანდებით. რაქი მოგახსენებთ, მე ყველა ვიცი მეთქი...

სტუპენდ. ახლა რაო? — შენა ფიქრობ არ მოგატყუებს. ნუ გეშინიან ძმაო, შენ პატარა ხარ და უგუნური, შენ არ იცნობ ჯერ ქალებს.

მიშა. საიდან უნდა ვიცნობდე მე იმათ.. მხოლოდ აი...

სტუპ. მე გრატს მოვასწარი და ჩემის საკუთარის ყურებით ვაფიგონე, როგორც არა შორდებოდა; თქვენ, ჩემო ხელმწიფაფო, არ იცით ჩემი გრძნობა; მე ვერ გამოვთქომ... ამისთანა რაღაცაებსაცა და შენკი სასეირნოთ მიწვეე..

მიშა. (მწუხარებით.) მგონია, წვიმა კიდევ მოდის... ალექსი ივანიჩ! ალექსი ივანიჩ!

სტუპენდ. აი, რომ ვანბობ, ჩამაცივდა მეთქი. (დაჩუმდება,) მართლა, მგონია მოდის წვიმა!

მიშა. ისინი აქ მოდიან ახლა, ახლა მოდიან ისინი...

(ართმევს ხელს და ეჭიდება.)

სტუპენ. [უძლიანდება,] არა მეთქი, ხელი აიღე. (და-
ჩუმდება,) ჰხ, მაგრამ, ჯანი გაეარდეს წივიდეთ!

მიშა. მოითმინეთ, მე შლიაპას, შლიაპას. . . .

(ორივე გარბიან პერედნის კარებისაკენ.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა 23.

დარია ივანოვნა და გრაფი გამოდიან.

გრაფი. ჩინებულა! ჩინებული!

დარია ივ. სწორეთ?

გრაფი. მეტად სასიამოვნო რამ არის თქუტნი ბალი
როგორც თვთან აქ. (დაჩუმდება) დარია ივანოვნა უნდა
მოგახსენო...რომ მე ამას არ მოეიფიკრებდი. მე სრულებით
განკვირვებაში ვარ, სრულებით განკვირვებაში.

დარია ივ. რას არ მოეიფიკრებდით გრაფო?

გრაფი. თქუტნი შეიტყუეთ სადაცა ეთქვა. მაგრამ როდის
მაჩვენებთ იმ წიგნს?

დარია ივ. რათ გინდათ?

გრაფი. როგორ თუ რათ მინდა...მე მინდოდა შემეტყუო

ამასაც ვგრძნობდი, რომ სიწყმაწყვლეში ი, რასაც ახლა ვგრძნობ, თუ სხვასა?

ღარია იე. გრაფო, სჯობია განვლილს საქმეს! აღარ შევებნეთ.

გრაფი. რისათვის მითომ? განა ღარია იეანოგნა არა ხელდეთ, როგორი მოქმედება მოახდინე დღეს ჩემზედ?

ღარია იე. [ამღვრევით) გრაფო . . .

გრაფი. არა, ჯერ მე გამიგონეთ... მე თქუტუნ სწორეს გეტყვი. როდესაც ახლა აქ მოველი მე ასე მეგონა... მომიტყვიეთ სისწორით თქუბ, ასე მეგონა ჩუტუნს აღრინდელს მეგობრობას განაახლებდით . . .

ღარია იე. (თავს მაღლა იღებს,) თქუტუნ არ შემც-გრაფი და იმისათვის. დარხართ მაგ აზრზედ.

ღარია იე. (ღიმილით.) მერე, გრაფო, მერე.

გრაფი. მერე ვიფიქრე, ამისთანა ქალთანა მაქუტუს საქმე, რომელიცა დააბრკოლებ კაცსა მეთქი. ახლა უნდა გაგიტყდეთ და ვითხრა, რომ თავი სრულებით შემერყა მენს ნახტაზედ.

ღარია იე. თქუტუნ დამცინით გრაფო . . .

გრაფი. მე, თქუტუნ დამცინით?

ღარია იე. დინს, თქუტუნ? დავსხდეთ გრაფო. ნება მიბოძეთ ვითხრათ ორი სიტყუა (სხდებიან.)

გრაფი. (ჯდება.) თქუტუნ კიდევ არ მიჯერებთ?..

ღარია იე. თქუტუნა ვსურთ, რომ გამიგონოთ? კარ ვია

თითქოს ზრ ვიცი, როგორი მოქმედება მაქვს თქუპნზედ. დღეს, ღმერთმა იცის, თქუპნ როგორ მოგწონვართ, ხუალ კი, დამივიწყებთ. (გრაფს უნდა ილაპარაკოს და დარია ივანოვნა აყენებს) აბა ჩემს ალაგს თქუპნ იყენეთ... თქუპნ კიდევ ყმაწვილი ხართ, გაბრწყანტებული, სცხოვრებთ დიდს ხალხში; ჩუპნთან იშვიათი სტუმარი ხართ...

გრაფი. მაგრამ...

დარია ივ. [აყენებს იმას] ცოტათი შენიშნეთ. თქუპნ ხომ იცით ჩუპნი ცხოვრება განსხვავებულია... როგორ მარწმუნებთ თქუპნს... თქუპნს მეგობრობაზედ?.. მაგრამ მე, გრაფო... მე, რომელსაცა ხვედრათ მრავებია განვატარო ჩემი სიცოცხლე განშორებით, მიყრუებულს ალაგს მე უნდა ძვირფასათ მიმაჩნდეს ჩემის გულის მყუდროებით ყოფნა, თუ რა მსურს თავის დროზედ...

გრაფი. (სიტყუას ართმევს.) გული! გული! გული! განა მე არა მაქვს გული? რით იცით რომ ჩემი გულიც... ეს გულიც... არ გამოილაპარაკებს მეგობრობაზედ? თქუპნ ანბობთ განშორებას; რათ გინდათ განშორებითი ცხოვრება?

დარია ივ. მე ცუდათ გამოეთქევი გრაფო; მე მარტოთ არა ვარ — მე არა მაქვს უფლება განდგილებაზედ ვილაპარაკო.

გრაფი. მესმის, მესმის — თქუპნი ქმარი... მაგრამ განა... განა... ეს მხოლოდ ჩუპნში... ისე... [ჩუმათ ყოფნა.] მე მხოლოდ ერთი მაქვს სამწუხაროთ უნდა გაგიტყდე, რომ

ჩემი არა გჯერაეს რა... არა ვიცი რათ მიგაჩნივართ ცრუ
ჯაბად... რომ არ მერწმუნებით...

დარია ივ. (ღაჩუღდება და გვერდზედ შეხედავს) როგორ გერ-
წმუნოთ გრაფო?

გრაფი. (ხელს აართმევს. ივანოვნი თიუქოს ჯერ სურს
მიცემო, მაგრამ მერმეთ ართმევს. გრაფი გულმხურვალედ
(კოცნის.) ღიახ, მერწმუნეთ, დარია, მერწმუნეთ.. მე თქუტუნ
არ გატყუებთ-მე ჩემს პირობას ადვასრულებ. თქუტუნ იცხო-
ვრებთ პეტერბურღში... თქუტუნ.. თქუტუნ ნახავთ. თქუტუნ განმო-
რებით არ იქნებით.. მე მაგაზედ თავდებათ გიღგებით. თქუტუნ
ანობთ რომ დავიფიწყებ? მე ვწუხვარ, რომ თქუტუნ არ და-
მიფიწყოთ!

დარია ივ. ვალერიან ნიკოლაიჩი

გრაფი. რაო, თერთან თქუტუნა ხედავთ თუ არა, რო-
გორი შეურაცხება არის ჩემთვის. მე ხომ შემძლიან ვიფი-
ქრო, რომ თქუტუნც სიცრუით მელაპარაკებით.

დარია ივ. ვალერიან ნიკოლაიჩი

გრაფი. (თან და თან მხნევედება და დგება,) მაინც რა
საქმე გაქუს, როგორც უნდა აზრი გქონდეთ ჩემზედ. მე..
მე უნდა გითხრა, რომ სულით და გულით მონდობილი ვარ,
ერთის სიტყვით მიყვარხარ, ძრიელ, ძრიელ მიყვარხარ და
მზათა ვარ დახოქილმა შემოგფაცოთ.

დარია ივ. დახოქებით გრაფო? (დგება.)

გრაფი. ღიახ, დახოქილმა, თუ არ მიიღებთ სამასხარაოთ.

ღარიაცი. რათა, რათ მივიღებ სამასხარაოთ, ეს, უნდა
დაგიტყდე, სასიამოვნოც უნდა იყვეს. ძრიელ სასიამოვნო
ქალისათვის [სიჩქარით, მიუბრუნდება ლუბინსა] დაჩოქით
გრაფო, თუ მართალს მეუბნები სიყუარულხედ და თუ არ
დამცინით.

გრათა. დიდის კმაცოფილებით ღარია ივანოვნა, თუ რომ
ამით დარწმუნდებით მაინც.

(გაჭირებით, იჩოქებს ძლივს,)

ღარია ივ. (მიუახლოვდება გრაფსა,) მომიტყევეთ გრაფო,
რას ჩადით, გეხუმრებოდით, ადექით!

გრაფი. (უნდა ადგეს, მოცადინეობს ადგომას და ვერ
მოუხერხებია,) სულ ერთია, დამანებეთ.

ღარია ივ. გთხოვ, ადგეთ. (წინა ოთახის კარებიღვნ
გამოჩნდება სტუბენდიევი, რომელსაცა ძალათ იჭერს მამა,)
ადექით. [ღარია ივანოვნა ანიშნებს და თვითანიც სიცილს
ძელივს იჭერს.] ადექით...

(გრაფი განკვირებით უყურებს და შენიშნავს ნიშანს.)

ღარიბ ივ. ადექით, გეუბნებიან.

გრაფი. (არა ღგება,) ვის ანიშნებ?

ღარია ივ. გრაფო, ღუთის გულისათვის ადექით.

გრაფი. მაშ, მომაწოდეთ მაინც ხელი.

გ ა მ ო ს ე ლ ა 24.

ისინივე, სტუპენდიევი და შიშა. სტუპენდიევი ამ ლბა-
ჩაკას დროს, მოვა გრაფთან. შიშა დგება კარებთან. და-
რია ივანოვნა უყურებს გრაფსა და ქმარსა, მაღლა იცინის, და
დაეშვება კრესლახელ. გრაფი ამღვრეულობით იყურება გარ-
შემო და დაინახავს სტუპენდიევს, რომელიცა თავს უკრავს.
გრაფი შენანებით მიუბრუნდებ.

გრაფი. მიშველეთ აედგე, მოწყალეო ხელმწიფეო!.. მე,
როგორღაც... აქ დავჩოქე... აბა, მიშველეთ წამოედგე!

(დარია ივანოვნა სიცილს თავს ანებებს.)

სტუპენდიევი. (აღლებში ხელს ჰკიდებს და აყენებს.) მე-
სმის თქუქსნო ბრწყინუალებავ... მომ ტყვეთ, თუ რომ შე...
ისე. . . .

გრაფი. (შენანებით,) ძლიან კარგი... მე თქუქსნ არასფერს
არასა გკოთხავთ. [მიუხლოვდება დარია ივანოვნას,] კარგი
დარია ივანოვნა, ძვირელ კარგი, ძვირელ გმადლობ...

დარია ივ. [მაილებს სახის ცვლილებას,] მე რითა ვარ
დამნაშავე ებლერიან ნიკოლაის?

გრაფი. თქვენ სრულებით არა ხართ დამნაშავე, რას ბძანებთ! არ შეიძლება არ გაეცინო იმაზედ, რასაცა სასაცილოსა ვხედავ. მე თქვენ ამხედ არ გამტყუნებთ მერწმუნეთ. მხოლოდ როგორც ახლა შეენიშნე თქვენ და თქვენს ქმარს მოლაპარაკებული გქონდათ ჩემი ეს გაბრწყინება.

დარია ივ. თქვენ რითა ფქრობთ მგასა გრაფო?

გრაფი. რითა? ამით, რომ ამ გეარ შემთხვევაში თავის დღეში არ იცინიან და არცა რას ანიშნებენ.

სტუბენდ. (რომელმაც ყური მოჰყრა.) მომიტყევეთ თქვენო ბრწყინებულებავ, ჩვენ არაფერი არა მოგვილაპარაკნია რა, გარწმუნებთ თქვენს, თქვენო ბრწყინებულებავ. [მიშა სერტუკის კალთასა ჰსწევს.]

გრაფი. (შეწუხებულის სიცილით დარია ივანოვნისს,) ამის შემდგომ, თქვენ ვეღარ იმართლებთ თავსა... (დ ჩუმიდება.) მგებამ, რაზედ უნდა იმართლოთ თავი. მე ამის ღირსი ვიყავი.

დარია ივ. გრაფო...

გრაფი. ნუ თხოულობთ მოტყევასა, გთხოვთ. (დაჩუმიდება. თავისათვის.) როგორი შეტყევეა! ერთი მხოლოდლა ლონის-ძევა დამჩამია გამოვიდეს როგორმე ამ სულელურს მღკამარებასგან (მადლა დარია ივანოვნისს,) დარია ივანოვნისი.

დარია ივ. გრაფო?

გრაფი. (დაჩუმიდება,) თქვენ რწება გგონიათ, რომ ჩემს

სიტყუას არ აღეასრულებ, ახლავე წაეალ და არა ეთხოუ-
ლობ თქუტუნგან არას პასუხის გეხასა? მე, იქნება უფლებბ-
ცა მქონდა, მომეთხოვა, ამისათვის, რომ წესიერს კაცთან
ამისთანა ხუმრობა არ გამოდგება; მაგრამ მე მსურს შეიტ-
ყოთ, ვისთანაცა გქონდათ საქმე... ამისთანავე მე ყოველთვის
მშენიერი არსების პატივისმცემელი ვარ, თუკი მას მაშინაც
როდესაც იმათგან სავსოთ მომხედება ხოლმე... მე სადილოთ
აქ დაეჩები, თუ რომ სტუპენდიეის ნებაც იქნება, და
გაძლივთ სიტყუას, ჩემი აღუქმულა უწყველოდ აღსრულ-
დება...

დარია ივ. ეალერთან ნიკოლაის, მე იმედი მაქუტს, არც
თქუტუნ იქნებით მაგ ფაქრით ჩემხედ თქუტუნ არ იფქრებთ,
განა, რომ მე არ ვიცი დფახებ... არამე, გულა მმტკო-
ვლა თქუტუნის სულგრძელებათ... მე თქუტუნ წინ დამწმენ-
ვარ; მაგრამ მე თქუტუნ გამოცნობთ, რაგორც ხალა სქემა-
ოდ გაგიცანით მე თქუტუნ...

გრაფი. აჰ! მომიტყევეთ! რა სჭირთა ეგენით... გე მდ-
ლობად არა ღირს... მაგრამ ოინების მოხერხება რიგორ კარგა-
თა გცოდნით!

დარია ივ. გრაფო! ხომ იცით, ოინებს მაშინ უურო
კარგათ ჩაიღენ, როდესაც იცი, გრძობ, რასაც ლაპა-
რაკობ.

გრაფი. ჰა! თქუტუნ კადევ... არა, ახლა კი მომიტყევეთ-ორ-
ჯელ ერთმანხედ ველარ გაეებში. (სტუპენდიეის მიუბრუნდე-

ბა,) მე თქუტუნთვს ახლა იქნება ძრიელ სსსაცილო ვიყო, მაგრამ მსურს დაგიმტკიცოთ, რომ მე ვარ თქუტუნი სსსარგებლო კაცი...

სტუპენდიევი: თქუტუნო ბრწყინებულადაც, მერწმუნეთ, მე.. (მხარეზედ.) აქ სრულებით არაფერი არ მესმის..

გრაფი. საკმაოა, საკმაო..

დარია ივ. თქუტუნ კი ვალერიან ივანიჩ, მოგახსენებთ მაღლობას პეტერბურღში.

გრაფი. წიგნსაც მაჩუტუნებთ?

დარია ივ. გაჩუტუნებთ? და იქნება პასუხითაც.

გრაფი. მე არასფერში არა ენანობ....

დარია ივ. მე იქნება ეგ ვერა ესთქუა.

(გრაფი აღერსით, დარია ივ. უღიმებს.)

სტუპენდ. [მხარეზედ, რა საათს უკურებს.] მე, მე მოველი სამის ჩეტვერტში და არა სრულს სამ საათზედ.

მიშა. (გაბედვით შიუახლოედება დარია ივანოენა,) დარია ივანოენა, მე რაღს მა მერებით, მაგანია სრულებით დამევიწყეთ... მე რამდენსა ეცდილობდი მე!

დარია ივ. (ჩუმ თ.) არ დამევიწყებხარ.. (მალლა,) გრანუო, ნება მიბოძეთ წარმოგადგინოთ ერთი ყმაწვილი კაცი... (მიშა თავს უკრავს.) მე ამაში დიდს მონაწილეობის მიმღები ვარ და თუ რომ...

გრანუი. თქუტუნ მაგამი მონაწილენი ხართ? ეგ საკმაოა.. ყმაწვილო კაცი, მმეიდლობიანთ იყავით. თქუტუნ თავის დღე-

ში არ დაგივიწყებთ.

მიშა. [სინხარულით,] თქუნო ბრწყინებულეზაე...

გ ა მ ო ს ე ლ ა 25.

ისინივე, აპოლონ და ვასილიევა.

აპოლონ. (შეშოდის პერედნითგან,) სპეგელი...

ვასილიევა. (აპოლონს უკან გამოჰყევება,) სპეგელი მზათ
გახლავო.

სტუპენდიევი. აბა, თქუნო ბრწყინებულეზაე, უმორჩი-
ლესათა გთხოვო.

გრაფი. (ღარია ივანოვნას ხელს გაუყრის, სტუპენდიეს,)
ნების მოგეცემო?

სტუპენდ. როგორც თქუნო ნება გახლავთ. (გრაფი და
ღარია ივ. მიუახლოდებიან კარებს,) მაგრამ მე მოკვლი სხა
მი ჩუტევეტში და არა სამ სათხელ...სულ ერთო; მესრუ-
ლებით აქ არა მესმისრა. მაგრამ ჩემი ცოლი, საკვირველი
ქვიანი ქალია!

მიშა. წაიღეთ ჩინებულო ქვიანო კაცო!

ღარია ივ. გრაფო, ახლავე გთხოვ მოტევებას, როგორი

სოფლიური სადილი გვაქვს.

გრაფი. კარგი, კარგი. მეორეთ ნახვამდინ პეტერბურღში
სოფლელო ქალო, პროვინციალკბე! (*)

(დასარული.)

[*) ნამდვილში ზოგი ერთს აღავს ფრანცუზული სიტყუები არის
ნახმარბი ქართულში არ გვისმარბია. —

ს ა ქ ა რ თ ე ე ლ ო ს ი ს ტ ო რ ი ი ს ა თ ვ ს
მ ა ს ა ლ ე ბ ი .

(გ. ბროსესი).

1686 წელსა, რადგანც იმერეთის მეფე ბაგრატ იყო უშვილო, — (როდესაც იმერეთი აიღო შახ-ნავაზმა, ბაგრატის შვილი მოიტაცა, და ინახავდა ქართლში როგორც თვთან თავის სიცოცხლის დროს, ისე იმის სიკვდილის შემდეგ იმისა შვილი ქართლის მეფე გიორგი, საიდუმლოთ.) იმერლებმა სთხოვეს კახეთის არჩილს, მისულიყო იმერეთში და მიეღო მეფეობა იმერეთსა; ამაზედ თანახმა შეიქმნა და განაგებდა იმერეთში იმ დრომდინ, მინამ ოსმალები მოადგებოდნენ იმერეთის სამშლობარს. რა დაამარცხა არჩილმა ოსმალები მცირე ჯარით, მოვიდა ოსეთში, როძელიცა მდებარეობდა საქართველოსა და ჩუქუბების შუა. რამდენჯერმე მოუგზავნეს იმერლებმა არქიელნი და დარბაისელნი დაბრუნებულყო ასევე იმერეთში და ეძქენა დაჟარს ეუბნებოდა იმაზედ, რადგანც მიეღო ქვემეჯდომობა თავის სურვილით რუსეთისა და ახლა ვეღარ წავიდოდა რუსეთის წინააღმდეგად. შახ-ნავაზი აგრეთვე თავის მხრივ იბარებდა არჩილს რომ მოულიყო და ემეფა კახეთში. ზალოა სულ

თანმა, ქართლის მფლობელის გიორგის თხოვნითა, აიყენა იმერეთის ტახტზედ საიდუმლოთ შენახული და გარზდილი იმერეთის მეფის შვილი, მამინ, როდესაც რომ იმერლის მეფე, ალექსანდრეჲ, თავის სიცოცხლისავე დროს [1442 წელს] გაუყო რა თავისი სამეფო თვის სამ შვილს, პირველს მისცა იმერეთი, მეორეს კახეთი, ხოლო მესამეს ქართლი.

არჩილს უნდა წსულყო და ეცოვრნა მოსკოვში, მაგრამ რუსეთის ხელმწიფის ნება იყო დარჩომილიყო საცხოვრებელად ყიზლარში; ამაზედ გაგზენა არჩილმა რუსეთში მოციქულად ერთი თვის დარბაისელ თავანი, სახელად დიმიტრი, და სთხოვდა ნებას მოსკოვში წასვლისას. უკეთუ რუსეთის მეფე ამაზედ თანაშა არ შეიქნებოდა, მაშინ ამას ცხადად დაანასვებდა საქრთველოს, რუსეთის უკუზადღებობას.

მაინც რუსეთმა არ მიხედა იმ არჩილის თხოვნას და გამოგზენა იქიდგან თავდა თეოდორე თეოდორესძე ეოლკონსკი და ეასილი მიხაილოვის ძე იმ შროთ, რომ ჩაგანებნათ არჩილის თვს, უკეთესი იქნებოდა იმსათვის ეცხოვრა ყიზლარში, სადაცა გაუკეთებდნენ რიგინს სასახლეს და სადაცა შეეძლოა ეცხოვრა თავის ცოდველით უკოფად.

1683 წელსა, არ დღესად რჩილმა დიმიტრის დაბრუნებას და გაგზენა სხუა მოციქულება, რომელთა პაოთ ითხოვდა მიეცა ბძანება, მოსკოვში წასვლისა, ამ ხელ პაუხად მოუწოდა, რომ გამოგზენილები იყენენ იმსთან ამ სგანზედ ეოლკონსკი და ეასილი მიხაილოვი; მაგრამ მაინც კიდევ იმას

უჩხედნენ, რომ დარჩომილიყო ყიზლარში საცხოვრებლად, და თავის დროზედ კი, ნებას მისცემნენ მოსკოვში წასვლი-სას, ხოლო რაც შეეხებოდა არჩილის შეილებს, ბატონის-შეილთ ალექსანდრეს და მათეს, ისინივე უნდა გავზავნილიყვნენ მოსკოვში და ამასთანავე ბძანება იყო, არჩილს ჯამაგარისათვა მოემატებინათ კადევ წელიწადში, ოცდაათი თემანი, — სრულ-ლებით, აღრინდელილს ჯამაგირით უნდა მიეღო ას ოთხმო-ცი თემანი.

დიდი ხანი არ გამოხულიყო ამის შემდგომს, რომ ასტ-რახნითგან, რუსეთის ელჩის ქალაღდა მოვიდა მოსკოვში და თან წარმოადგინეს წიგნი, საიდუმლოთ მიწერილი არჩილთან, მთის ხალხის გაჰგებელს ეამეარინისაგან, რომელიცა სწერდა, თავი დაენებებინა არჩილს რუსეთისათვა, მამხრო-ბიყო იმას და დაეფუძნებინათ ოსეთში ერთი სამეფო. ეს წიგნი ჩაეარდნოდა ხელში ერთს რუსეთის ეტფულს დარბა-ისელს ოსსა.

შემოდგომას [13 აგვისტოს] მოვიდნენ მოსკოვში, იმე-რეთის მეფის არჩილის შეილები ალექსანდრე და მ.თე. ამით მიართევს რუსეთის მბძანებელს, არჩილისგან გზმოგზავნილი სათხოვარი, რომელშიაც იწერებოდა: იმერეთო ვაეგზავნა არჩილს, ერთი, აღრევე თან მოყოლილი იმერეთითგან, ღრ-მად მოხუცებული არჩიმანდრიტი, ორის ძეარჟასის თელე-ბით მოქედლის ხატებითა, — და როდესაც თუჩვე მოჰყო-ნდა, გზ.ზედ მთის ხალხის მბძანებელს დაეჭირა, ხატებიც

წაერთო და თითონ ის აკნიმანდარიტიც ტყვეთ წაყენინებინა. იმ ხატებთან ყოფილიყო აგრეთვე წმინდხნაწილები, მდიდრად მოკაზმული სახარება და ძვირფასი შესამოსი

1685 წელს, ამ შემთხვევების შემდგომს, ნება მოუვიდა არჩილ მეფეს, წასულიყო მოსკოვში, გზაზედ მისცეს მოთანამდებო პირები, თავადი ანდრია ივანესძე გალიცინი და ახნაური სტეფანე ლავჩიოვი. მეფე არჩილ და მეუღლე იმისი მივიდნენ მოსკოვში და შეიქნენ ღირსნი სასახლეში წარდგენსა,

1687 წელსა (10) დეკემბერს მოვიდა მოსკოვში, ტფილისითგან, მეფის გიორგისაგან ლაერენტი [ეს იყო ძმა ბრჩილისა] მოციქულად, ამან მოიტანა ამბავი, რომ სპარსეთის შახის ძალდებნებით გიორგიმ მიიღო მუსულმანების სარწმუნოება, და ამის გამო, შახმაც ნება მისცა ტფილიში მისვლისა და ხანობაც მიანჭა ტფილისში. ამასთანავე ამასაც დაუმატებდა არჩილი, თუმცა გიორგი მეფე გათათრდა, მაგრამ მაინც სარწმუნოება ქრისტიანობრივი არ დაუტევებია: ამენებს ეკლესიებს, შედის ეკლესიაში, იცვავს საქართველოს და სზოგადოდ ქრისტიანებს იცვავს მაჰმადიანთაგან. ლაერენტი ამაშიც გამოტყდა, რომ გიორგი შექნილიყო შახის სრულ ქვეშევრდომად, — სპარსეთითგან გამოეგზავნა შახს ჯარი, მტკვრის პირზედ, ზოგი ერთი საქართველოს ქალაქების დასამშვიდებელად, რადგანც იყვნენ წინა-

აღმდგენი.

გიორგი სწერდა რუსეთს, რომ არჩილმა დააგდო თავისი სამეფო, აოხრებული მტერთაგან, და რა ნახა მტერმა არჩილის მოსკოვში წასვლბ, უფრო მეტად ააოხრეს, ამისათვის ითხოვდა გიორგი მეფე, ეკითხნათ მის ძმის არჩილისათვის, რადგანც უფრო იცოდა გარემოება თავისის სამეფოსი, რა ღონის-ძიება მიეღო, რომ მოეყვანა წესში ის აოხრებული და ატიალებული სამეფო. ამასთანავე, ქართლის მეფე ამტკიცებდა, რომ ერთი ღონის-ძიებალბ იყო დარჩომილი ამის შესრულებისათვის: არჩილ მეფე დაბრუნებულიყო მოსკოვითგან საქართველოში, სადაცა ერთად შეეძლოთ ემოქმედნათ და მაშინ იქნებოდა კიდენ, რომ სრულებით საქართველო მოეყვანათ რუსეთის ქვეშევრდომობაში.

სიტყვიერი თხოვნა არჩილისა, რუსეთის ხელმწაფესთან მდგომარეობდა მბსში, რომ მიეცა შემწეობა რუსეთს, ემეფნა იმას ძმას გიორგის საქართველოში, მყუდროებით და მოსვენებათ; და თუ რუსეთი არ მისცემდა გიორგის შემწეობას, მაშინ მრთელი საქართველო შესაძლებელი იყო გამაჰმადიანებულიყო. თუმცა იმერეთიც სულთანის და მახის ქვეშევრდომათ არ იყო, მაგრამ აძლევდა კი მცირე ხარკსა, ხუთის წლის განმავლობაში; სულთანმა კიდევ აიღო ერთი საშზღებარხედ მდებარე ქალაქთაგანი; უკეთუ ინებებდა რუსეთის ხელმწიფე, და გამოუშვებდბ იმერეთში ათასის კაციით

მაინტარი, მეფე არჩილ აგრეთვე სთხოვდა რუსეთს, საქართველოს და რუსეთის სამძღვარზედ, დაფუძნებულყო რამდენიმე ქალაქი, სადაცა დაესახლებინათ ყაზახები, რომლით უფრო საიმედო იყო ოსმალოების მოგერება.

1688 წელსა, რუსეთმა რა მაილა კიდევ ზოგი ერთი ცნობა არჩილისგან, გამოუცხადეს მას, რომ რადგანც შაშინ რუსეთსა ჰქონდა ომი ოსმალოსთან და ყირიმის ხანთან, ამისათვის ჯერ იმისათვის ძნელი იყო მიეცა იმერეთში წამოსაყენად ჯარი, და როდესაც ეს ომი გათავდებოდა, მაშინ იმერეთს არ დაევიწყებდა რუსეთი; და უკეთუ მეფე არჩილს სურდა თავის ქვეყანაში წამოსვლბ, თავისი ნება იყო, ამას არაფერ უშლიდა.

არჩილ ამაზედ შეიქნა უკმაყოფილო, და იტყოდა, რომ უკეთუ ჯარს მისცემდა რუსეთი იმერეთში წამოსაყენად, ეს იქნებოდა უკეთესი შემთხვევა, რადგანც რუსეთს-ცა ჰქონდა ომი ოსმალოსთან; და გიორგი მეფეც რომ მოსულყო საქართველოში, არჩილი ამას იტყოდა. ამას გარდა ითხოვდა, ერთი პოლკი მაინც მოეცა რუსეთს და გზაზედ წამოსვლის დროს რამდენიმე კაცი, რომ უშიშრად წამოსულიყო.

ამ თხოვნაზედ რუსეთი თანახმა შეიქნა, იმ პირობით, რომ მოსულყო არჩილ იმერეთში, გარდა ამისა, გზის სახარჯოც მიეცა ხუთასი თუმანი; მაგრამ უფროსი შეილი არჩილისა ალიქსანდრე უნდა დარჩომლიყო მოსკოვში ამაზედაცა სთხო-

ელა არჩიო, რომ ჟურნალი შეილი დაენებებინათ წამოეყ-
ვანა იმერეთში; არც ამხედ უთხრა რუსეთმა უარი. — არ-
ჩილმა წამოიყვანა თან, თავისი ორავე შეილა: ალექსანდრე
და მათე, ხოლო მეფლვე, დედოფალი ეკატერინე, დარჩა
მოსკოვში. არჩილის შეილებს მიეცოთ გზის ხაჯი ექვსას
ორმოცდა ათი თუმანი, ხოლო დედოფალს ეკატერინეს,
მოსკოვში საცხოვრებელად დაუნიმნეს ორასი თუმანი წე-
ლიწადში. —

1689 წელსა, 26 ივლისს, მოვიდა მოსკოვში თუშე-
ბის ქვეყნიდან მთხრობელა, გაბრიელ დიაცვანი, გამოგზავ-
ნილა ალექსანდრე და მათე ბატონისშვილებისგან, რომელნიც
უთვლიდნენ, როდესაც არჩილ მეფე მოვიდა თუშების ქვე-
ყანაში, მაშინათვე გაგზავნა კაცი, თავის ძმა გიორგი მეფე-
სთან, შეეტყუა: შეეძლო არჩილს მისელა იმერეთში, თუ არა?
გიორგი მეფისაგან და იმერლებისაგან, მოუყუდა ცნობა,
რომ იმ დროში გამგებელად მყოფა იმერეთისა, არას გზით არ
შეტუვებდნენ, მხოლოდისუნდა მისულიყო საშზღვარზედ, სოფელს
ცედისში, სადაცა დახვდებოდნენ მრავალნი მომხრენი და თითონ
გიორგი მეფეს ჯარით არჩილ წავიდა თვით მცირე კაცებით
სოფელს ცედისში; იმერეთითგან სამი დღის სხვალზედ
მოეგებნენ იმერეთის დარბაისლები ათასის კაცით და რო-
დესაც შევიდა ცედისში, იქ დახვდა თავისი ძმა გიორგი,
რომელსაც ჰყვანდნენ თან, მრავალნი დიდებულნი და ამას
თანავე ოცი ათასი ჯრის კაცი, იმ აზრით, რომ გამოეძია

იმერეთითან იმ დროს მფლობელი, და ტახტი მიეცა არჩილ მეფესათვის.

1690 წელს, მივიდა არჩილითგან გაგზავნილი იმერელი მკ რი მოსკოვში, სადაც მოახსენა რუსეთის კარს, რომ როდესაც არჩილ მეფე მოვიდოდა იმერეთში, გზაზე, ჩამონდა ოსეთში, აქ გაუშვა თავისი ორივე შვილები და თვითან გამგზავრდა თავის სამეფოსაკენ, მაგრამ როდესაც მიუახლოვდა რაჭას, აქ დახვდნენ წინააღმდეგნი მეომარნი, თავადი ერისთავი ორი ათასის კაცით და იმერეთის ჯარი შვიდი ათასი მხედარი. აქ შეხვდა არჩილს აგრეთვე იმერეთის მეფეს ალექსანდრეს რომელიცა უფროსობდა თხოთმეტი ათას ოსმალის და იმერლების ჯარსა. გაიმართა ომი: ერისთავმა და ალექსანდრემ დაუწყეს არჩილს ბრძოლა, ხოლო გიორგი დადიანმა სთქუა უარი ომზედ, რადგანც არჩილის ჯარი უფრო მეტი იყო. ამ ბრძოლაში ბევრი კაცი ამოწყდა ორივე მხრივ, შემდგომს არჩილს და იმისი ძმა გიორგი გაყენენ დადიანს და მივიდა რა არჩილ ოდიში, იქ დაჰყო ერთი წელიწადი, მერე წაიდა საზაფხულოთ, აბჯანეთში მაის ზღვის პირას, რომელიცა იყო იმერეთის მეფეების მფლობელობასა ქვეშე. აბჯანები არიან ოცი ათასამდინ მცხოვრებნი და იმყოფებიან ქრისტიანობრივ სარწმუნოებაზედ, თუმცა წირვა ლოცვა კი არ იციან და არცა რა დედლები ყუანან. არჩილ, იმერელი მაკარი იტყოდა აგრეთვე, იმყოფება ახლა ოდიშში, მოელის სულთანისგან პასუხსა, რადგა-

ნაც კაცი გაუგზავნიათ დადიანს, ერისთავს და აბხაზეთის მხედართ მთავარსა, და სთხოვენ ალექსანდრე მეფას ტახტი-ითგან გადმოგდებას და არჩილ მეუის იმერეთას ტახტზედ აყენასაო.

ოდისში მყოფობის დროს არჩილს მოუედა ანბავი, რომ იმისი მვილები, ალექსანდრე და მათე წასულიყვნენ ასტრახანში, სადაცა იმყოფებოდნენ მშვიდობიანათ, ამ ანბავმა მეტად ასიამოვნა.

არჩილ სწერდა რუსეთას ხელმწიფეს, რომ იმისმა ძმამ გიორგი მეფემ მიიღო წიგნი სპარსეთის შახისაგან, რომელიცა ითხოვდა გაეგზავნა იმასთან თავისი ძმა ლევან და მვილი ბაქარ, რომელთაც მიიღებდა დიდის პატივით. — ბატონისმვილმა წიკოლოზ დავითის ძემ, ისარგებლა საქართველოს მეფის გიორგის ოდისში მყოფობით, შეკრიბა ჯარი და აღარ შეუშო საქართველოში, უნდოდა თითონ დაეჭირა სამეფო ტახტი. არჩილ ურჩევდა გიორგი მეფეს, მიემართა ამ საგანზედ თხოვნით, რუსეთის ხელმწიფისთვის. —

მატყლის სარეცხი ქარხანა ტფილისში

ი. მ. მ.ზოციანისა.

იტყვიან, ამა და ამ ქვეყნის ხალხი მდიდარიაო; იტყვიან დაწინაურებული არისო; განათლებულიო, დიდა ბიჯი გადადგა კაცობრიობაშიო. რა მნიშვნელობა აქვს საყვარელო შუთხელო, ამ სიტყვებს; ან დაწინაურება, განათლება, დიდა ბიჯის გადადგმა, რომელია? შეძლება მართული ხალხი რომელიმე ქვეყნისა განათლებული იყოს, დაწინაურებული ზნეობით ქვეყანაში, მაგრამ თუ აკლია, შინაგანური დაწინაურება, თუ აკლია სახლის უზრუნველობა, თუ გამოკლებულია ცოლმეილიში ბედნიერად ცხოვრებას, რომელიცა დამოკიდებულია შეძლებაზედ, — მაგრამ, ამას რას ვანბობ? დაწინაურება, განათლება, დიდა ბიჯის გადადგმა კაცობრიობაში, განა დამოკიდებული არ არის შეძლებაზედ, ცხოვრების ღონის ძიებაზე? მაშინ მიდის კაცობრიობა წინ, როდესაც ღონის-ძიება აქვს ცხოვრებისა; ქართლი, მართლად და ბრძენთაგან ნ.თქვაში ანდა ახრის: ჯერ თაო და თაო, მერე ცოლო და შვილოცო, ჯერ კაცს ლუკმა უნდა ჰქონდეს, კუჭი მაძლარი, და მერე ისე უნდა ფუქრობდეს საუბა საქმის-სთვისაც. როდესაც კაცი მაძლარია, ის მაშინ ყუათიანათ და გაბედვით მზღვეს ყოველის ფერს, ის მაშინ, აღარას

ზოგავს, წინ ბიჯის გადადგმისათვის, — რა ალაგი უჭირავს შეუძლებელს, ღონე მოკლებულს კაცს კაცობრიობაში? არაფერი! ის გამორჩეულია ყოველ ამ სოფლის ბედნიერებას; ის მრთელი დღე ფიქრობს მხოლოდ თავის რჩენისათვის; ის მრთელი ღამე ატარებს ფიქრში, ცხოვრებისათვის; იტანჯება, შფოთავს, ვერ ისვენებს, ტრიალებს და თუ ცოლით და წერილის შეილებით დატვირთულიც არის, მაშინ ეაი იმისი ბრალი! აღუწერელია მაშინ იმისი საცოდავ მდგომარეობაში ყოფნა? მაშინ ის სიცოცხლითვე ანთებულს საკირეშია; — ეინ შეხედავს იმას, ეინ მიაქცევს იმას ყურადღებას, ეინ არის იმისი პატრონი, — იმისი ნუგეში მხოლოდ ერთი ღმერთია, რომლის სახელს გულშემსკეპალული, ხშირად ამოუტევენ ხოლმე პირითგან და ამაში ჰპოვენს რაღასაც სანუგეშებელს; მრთელს კაცობრიობას, რა არ შეუძლიან! განა იმას ის ძალა არა აქვს, რომ ამ გვარი ერთი და ორი, და ოთხი; არა, ათასი და მეტი შეითვისოს? განა არ შეუძლიან, თვისი ნაკვეთი გამოიყენოს ამ მდგომარეობითგან? მაგრამ ახლა ეს ეიკითხვით, კაცობრიობას რომელნი პირნი შეადგენენ, ღარიბნი ხალხნი, რომელნიც ჩაფლულნი არიან მწუხარების ღრმა ფიქრებში, ხომ კაცობრიობაში არ ირიცხებიან. თუნდა დავრქვათ კაცობრიობა, რა გამოუვათ ხელითგან? არაფერი! მაშასადამე, კაცობრიობის შემადგენელნი არიან მდიდარნი, შემძლებელნი; ისინი, რომელნიც არ არიან მოკლებულნი ლუკმის შოვნის ღონის-ძიებას, იმათი ვალია, საწყალო ხალხნიც მოაქციონ თავიანთ კაცობრიობის სიაში; იმათი ვალია, იხრუ-

ნონ, თავიანთ ნაკვეთისათვის? წამალი დააღონ იმ იარას, იმ ჭრილობას, რომელიცა აჭუსთ ერთერთ ტანის ნაწილზედ და რომელსაცა იქნება კიდეცა გრძნობდნენ, მაგრამ ყურს არ ათხოვებენ; აგრე, იტკივებს, იტკივებს და მერე თვთანვე დაამდებო. — დიახ, დაამდება, ჩემო პატროსანო მდიდარო, მეძლების მექონევე, ლუკმას ადვილათ მომპოვებლო, როდესაც სრულებით მოისპობა ტანჯევა ამქვეყნად ღარიბისა; როდესაც სრულებით მოაკლდება ამ დიდებულს და მშვენიერს ბუნებას და დაუტყეებს მწარე ჯ სილატაკეში ცოლს, წერილ შვილებს, რომელთ ტირილის და გოდების ხმა აღიწევა ცად მიმართო გამლელ გამომლელნი, ერთს შეხედამენ და გაიელიან, თითქოს აქ არაფერი მომხდარაო; თითქოს ამ ღეთისაგან კეთილად დაწესებულს ქვეყანაში, ეს ასე უნდა იყოსო; ზოგი ახლო დამნახელი იტყვის: რა უყოთ, ღეთისაგან ასე არის დაწესებული; კაცო იბადება, უნდა მოკვდესო. ერთი ვკითხოთ იმ კურთხეულს, რომელიც ამას ფიქრობს, განა ღმერთმა კაცი იმ ახრით დაბადა, რომ შიმშილით სიკვდილი დაუწესა; თუ კი ამ შემთხვევაში, ღმერთი გამოჰყავს მიზეზათ, კაცის სიღარიბეში სიკვდილისა, რატომ ამას კი არ მოიგონებს, რომ ჩვენმა მაცხოვარმა ჰძანა; ძის შეეწიეო აგერ, მოდის, ვეიპაჟით, რომელსაცა გაუდის პრიალი, შიგ დონჯ შემოყრილი, შლიაპა გვერდზედ, თეთრის ლაიკის ფერჩატკებით, წყვილი ჩინებული თეთრის ცხენებათ, მოდის კაცი, მოილიღინებს და ისე უყურებს სხვა კაცებს, თითქოს

ბუზები არიანო; თითქოს ეს საწყლები, იმისი სახისანი არ არიან და სხუა რაღაც სახე აძეეთო; რომ დაეჯახოს, ერთ ერთს ამისი გაპრიანებული ეტლი და გაჭყლიტოს, თითქოს მატლი გაიჭყლიტაო. იმას კი აღარა ფიქრობს, რომ ეს ისეთივე მატლია, როგორც მატლი თუთანა ბძანდება; ეს ისეთი მომაკვდავი ქმნილება არის, რა მომაკვდავიც თითონ! აი, ჩენი ქვეყნის წინ ბიჯის გადაღმა რა მდგომარეობაში არის; აი, რა არის მიზეზი, რომ ჩვენში განათლება ისე ჩქარის და ფიცხის სიარულით ვერ მიაღწევს დანიშნულს ალავს; ამისთანა მდგომარეობაში ხალხს მიედგომივართ და მოეთხოვთ რომ წინ წადიო, იმას კი აღარა ეფიქრობთ, რომ მუხლები არ ემოზრჩილებიან, ყუათა გამოლევით მიმშილოთ! .. ამ ორიოდ რაღაცა სიტყვების მწერალს, თავის სიცოცხლის გამოვლაში, არა სჭირებია პირფერობა, — ისე უყურებთ ჩუტნ ძმებს, მდიდარს, თუ ღარიბს; დიდს თუ პატარას, რომ სულ ერთად მიგვაჩნია და ვიზებაც ეს ზემო ნათქვამი მამყავს, ჩემო მკითხველო, არ იფიქროთ, რომ მიფერებით მოგვდიოდეს? დარწმუნებული უნდა იყო ჩემო კარგო მკითხველო, რომ ცნობითაც არა გვაქვს ცნობა, მაგრამ ამ დროში, როდესაც — ჩენი ქვეყნის ზნეობითი მდგომარეობა, ვერა სუფევს თავის დანიშნულს ალავს, რომ იშვიათი მაგალითი მოხდეს რამ, ეალად გვაწევს გამოვთქვანთ საქვეყნოდ. — რამდენი ღარიბი, ღატაკი, და ოხერ ტიალი ახევეია ჩვენ ტფილისის ქალაქს რამდენნი გამოსალმებიან ამ

წუთი სოფელს, კარ და კარ ტანტალშია ლეკმა პურისათვის! რამდენი შექნილა მსხვერპლად უპატიურობისა ცხოვრებისათვის! რამდენი მაგალითები ვაძღვთ, რომ მშობელს დედას, რა და-უტანებია შიმშილს ძალა, თავისი პირმშო, ერთად ერთი უმანკო ქალი, რომლის დეთიურად გათხოვებით, შეცდლო მოვპოვებინა ბედნიერება კარგის ქმარ შვილოვნობით, თავისის ხელით მიუცია იმ საშინელის ბოროტების ბრწყალეებისათვის, რომელიცა ინტოპს თანის ღრმა უფსკრულში საუკუნოდ და ჰყოფს უბედურად!— არა დედანო, არა ჩემო დებო, არა შეიღებო, დღეთგან თქვენ გექნებათ საზრდო, დღეთგან პატიოსანის ოფლით გამოიკვებებიან თქტნი საყვარელნი წერილ შეიღები; დღედგან მოისპო დღიური ლეკმისათვის ტანჯვა, — მხოლოდ ლოცეთ ის, ვინც არის მიხეზი, ვინც გამოგიყვანათ შეუბრალებელის და შეუწყნარებლის თქტნის ბედის-წერითგან! — ხომ ეგრე მიხვდი მკითხველო, ვიხედ მოვიყვანე ეს ამდენი ჩემი საუბარი? მამ მე შენ გეტყვი, მხოლოდ კარგათ დააკვირდი სქმეს, მართალს ვანობ თუ არა? მე ეს მოვიყვანე, მატყლის სარეცხ, იე. მინ. მიზოვეისგან დაფუძნებულს ქარხანაზედ, ტფილისში მტკერის პირას. — უფ. მიზოვემ გაბკეთა ორთაქალის მხროსკენ, მტკერის პირას, ქარხანა მატყლის გასარეცხი; წყლის პირას გამართულია ორთაქალის მაშინა, რომელსაცა ამოაქტს წყალი ზემოთ, სადაცა არის დიდი შენობა; ერთის დიდს სახლში აუზებია მომართული, ცალს კუთხეში დგას დიდი ქვიტვირის

ფეჩი, ამაში გადის, ჯერ წყალი ცხელდება, შემდგომ ჩადის აუზებში, რომელთაც დახვევიან დედაკაცები თავიანთ წერილ შეილებით და რეცხამენ, სხვა მხარეზედ დგას რამდენსამე ალაგს დახურული ფიცრებით ჩარდახები, აქ ჰკიდებენ გასაშრობათ; ზოგნი ყმაწვილები, ზოგნი დიდრონი დედაკაცები, თუ მოხუცი კაცები, ჰფენენ ამ მატყლსა. ბევრნი ბრიან იმ გვარნი კაცი თუ დედაკაცი, რომ წერილ შეილები ჰყვანან და ესენიც მოუღის იქ ამ სუბუქ სამუშაოზედ, — ყმაწვილებს ეძლევათ დღეში, [თუნდა სამის წლისა იყოს, მიიღებენ) ორი შაურიტგან ერთ აბაზამდინ; დიდრონებს ცხრა, ათ შაურამდინ; მე მგონია ამათში, ბევრნი იმ გვარნი ვრავნენ, რომელთაც თავისის შეილებიც რომ ვიანგარიშოთ, შეიდი, თუ რვა აბაზი აიღონ დღეში! რა გგონიათ მკითხველო, კეთილი საქმე არის თუ არა? როგორც ყური მოვებრით და შეეიტყეთ სარწმუნო კაცისაგან, უ. მიზოვეს ჰქონია აზრად, შეეწიოს რითიმე საწყალს ხალხს, ქერივ ოხერს, ობოლს, ღარიბს; და ეს მოუგონია. დასამტკიცებლად ამის მოვიყვანთ ერთ შემთხვევას: ერთ დღეს, მიდის ქარხანაზედ, უ. მიზოვეი და ხვდავს, რომ თავსმდგომი ერთი ქერივი დედაკაცის ყმაწვილებს ერეკება, და თითონ დედის მიღებაჲ სურს. აქ ძალიან გაწყრება ქარხანის პატრონი და ეტყვის ამ დეთითურის სიტყვით: შეილო! შენ აძლევე ფულისა, თუ მე? ჩემი ფულისა რა პატრონი ხარ, რომ უმლი ისარგებლონ ობლებმა? ეს ქარხანა იმისათვის ჰი არ გაეხსენი

რომ დიდი ზინითი შევიზინო, ამისათვის გაეხსენი, რომ საწყალმა ხალხმა ლუკმა იქონიოს. მეორე კადევ სხვა ამ გვარი შემთხვევა; წვიმიან დღეს მოღას ხედავს, რომ ეს ხალხი მუშაობს (უნდა ესტყვათ რომ ეს ხალხი, წვრილ ფეხობით ხუთასზედ მეტი უნდა იყენენ და არა ნაკლებნი) ამზედ გაწყრეს, ხელი ააღებინოს მუშაობითგან და გამოუცხადოს, რომ წვიმიანი დღე თუნდა იყოს, მაინც ყველანი მოვიდნენ, საქმეს ნუ გააკეთებენ და ფასი კი საღამოზედ სრულებით მიიღონ. აბა ჩემო მკითხველო, როგორი გახლავთ? განა რომ კეთილი საქმეა! ჯერ ერთი რომ რამდენი საწყალი ხალხი გამოჰყავს სიღარიბითგან; რამდენს იხსნის ქურდობისგან (რომ საქმეს ვერ იშოვნის კაცი, მას რა ქნას) რამდენს ამორებს საძაგელ კცევას! — ღმერთმა ინებოს, მიბაძონ ამ პატრიცემულს ქარხანის პატრონს, ზოგი ერთმა ჩვენმა მდიდრებმა, და გამოიყენონ ხალხი შეიწროებულ მღვთმარეობითგან. ამ ჟამად კი, ეს მაღალკეთილმობილური აზრი ეკლთენის უფ. მიზოევს, რომელიცა ყოვლის ღონისძიებით ცდილობს გამოიყენოს ღარიბი ხალხი შეიწროებითგან. — ეს ისეთი სანაგალითო საქმეა, რომ ამ გვარი კეთილი საქმე არ დარჩება უნაყოფოთ.

ი. კ.

ჩვენის ნაცარ ქექიების

ანუ

ორი ვირის-თაკის მხსაბავზე.

ჩვენ, სოფელში მცხოვრებნი, შორს და მწყურთვულს ალაგს, ძრიელ ყურადღებით ვკითხულობთ ქართულს ენაზედ გამოცემულს რაც უნდა წიგნი იყოს, გინდა ჟურნალი, გინდა გაზეთი, თაჲს ანგარების მოყვარულს სასოფლო გაზეთის დამატებით. თუ იმ გვარი ზნეობითი რამ დაწერილია, დიდის აღტაცებით ვადვიოთხანთ ხოლმე ორჯელ, ზოგჯერ სამჯერაც; მაგრამ, ჩვენ ქართველების საუბედუროთ, რომელთაც გვიყვარს ლაზღანდარობა და ამ ლაზღანდარობაში უგვანო ლანძღვა, როდესაც შეგვხედება ზნეობის წინააღმდეგი და ჩირკის მოსაცხოზი საუბარი, მაშინ კი, ისე შეგვაძულებს გაზეთს თუ ჟურნალს, რომ მართელს წელიწადს არამც თუ წავეკითხავთ, რომ შემოგვიტანენ ამ ჟურნალს თუ გაზეთს, ისე საზიზღრათ მიგვაჩნია, არა თუ ზელს მოკიდებთ, იმ სათაშივე ვუჩვენებთ ან ეზოს კარებს, ან.....

ასე დაემართა, ჩვენ დროებასაც, როდესაც წაგიკითხეთ ამ წლის, 31 ნომერი. დალოცვილი ზოგნი ერთნი, იტყვიან, რომ არაინ კითხულობს გაზეთსაო; კისაც მიზღის გაზეთი, რომ ყურადღებას არ აძლევსო, რომ ფანჯრებს აკრავსო, რომ არ ინახავსო; — ერთი მიბრძნეთ მკითხველო ღეთის გულისათვის, რა შესანახეია რაღაც დაჯღაბნილი თათაეშე? რომელი ყური უნდა იყოს შეზელილი, მოისმინოს ლანძღვა და თრევი ისე უმესაბამო, რომელიც არც სულს ეკერის და არც ხორცსა. ჩვენ უნდა წაგვაკთხოონ ის, რაც მოუხდებოდეს ჩვენს უიმისოთვე დაცემულს ზნეობას; გაუგონიათ ალია მომკვდარაო, და ის კი არ იციან რომელი ღლია, ან მუსია; — გამოდიან ზოგნი ერთნი თუ არა კვერცხის ბუდიდგან, იმ წამსვე კალამს მიეარდებიან, იმათ ეს კალამი ჰგონიათ უეჭველია, ან ბურთი და ან ჩილიკა ჯოხი. — გაგონილი აქვსთ, მწერალი სწერსო; მწერალი ხალხს დაქადაგებსო, მწერალი ბოროტს და კარგს საქვეყნოდ გამოჰფენსო; ამის ნაცულად, იმით პირითგან გამოდის მხოლოდ ლანძღვა, მრთელი იმათი აგებულება დაფუძნებულია ლანძღვაზედ ვისაც არ ესმის, ტაშს უკრავს; ვისაც ესმის დასცინის; ერთის ტაშის დაკვრა ისე გააგიჟებს, რომ ასის კაცის სიცილი და დაცინება ვერას გააწყობს იმაზედ; ყმაწვილობაც რას მისდევს, — ქებას ერთისას, და არა ასის კაცის დაცინვას. მე დარწმუნებული ვარ მკითხველო, ვინც გონიერი კაცი და ჭკუა დამჯდარი წაიკითხავს ჩვენს ნაცარქექიებს ანუ ორი ვირის

თავს, ის ცხადად გაჰციცხავს და ბევრსაც შეუკურთხებს იმის
დამჩნაბავს, ის ცხადად დაინახავს იმის ტუტუტურს გამო-
ხატულს სურათში მტრობას, — მერე როგორ მტრობას?
ბოროტულს, დესპოტიზმურს! ის თითონა ლანძღავს თბვის
თავს; ამას თვთონ ისიცა გრძობს, და თუ ეს ასე არ
ყოფილიყოს, მაშინ ის შეუპოვრად და გაბედვით გამოა-
ჩენდა თავის თავს. მართალს კაცს არ ეშინიან! ეშინიან
მხოლოდ მხდალს, ცრუს, მამუზლარს, მტაცებელს და მტყუ-
ანს; — სიმტყუნე ვთქვი და უნდა ვთქვა, რომ ყოველის
მზრით სტყუის ნაცბრქეჩების დამწერი თავის დაჩხაბულში,
და თვითან დროების გამომცემაც, რომ ბეჭდავს ამ გვარ
უშესაბამო სტატისა. —

დროებას ბევრნი არა კითხულობენ, და ამისთვის ეინცა
კითხულობს „ცისკარს“, იმათათვის საჭიროდ დაეინახვთ ამოუ-
წეროთ, ამ ყოველზე უშესაბამო ნაჩხაბითგან იმისი სტყუეტი;
თი რა ანბავი ვასწავთ და რა დბუჩხაბავს ორი ვირის თა-
ვის მწერალს. (ქვემარტათ მე მცხვენია იმას მაგებრათ, რომ
თავის დაჩხაბული, ორ ვირის თავზედ აღუშენებია).

მოქმედნი პირნი არიან: მუზაძე, პოეტო რედაკტორი, გო-
გიელა მისი მესტამბე, ისივე მზარეული, თათია მკითხველი
ბებერი და ხუთი ნაცარქეჩი. როგორც იცი მკითხველო,
ყველა მასხარობაში და გამოუსადეგ ლაზლანდარობაში გა-
ზღილი კაცი მისდევს, ჯანბაზობას და მასხარობას, რომლით
მგონია გამოიკვებს თავს ქვეყანაში, ისიც ორიოდ დღეს,

თორემ ბოლოს სიმშლით სიკვდილი უწერია და განხილვის ზამთარ-ზაფხულს ერთი და იმავე პალტოთი სიარული როგორც ამ ხელობის არტისტსა! ამისათვის ორი ვირის თავის მჩხაბავი აღწერს იმ ოთახს, სადაცა ჯამბაზობის როლსა თამაშობს, ამ სახით. „მორთული პატარა ოთახი; ერთ კედელზედ თარი, ჩანგური, ჭიანჭური, სალამური და სხუა საკრავებია ჩამოკიდებული; მეორეზედ კი უცხო ქვეყნის პოეტი და ქალების ნახატებია; ერთს სტოლზედ ჰყრია: ყანწი, თასი, აზარფემა და სხვა მრავალ გვარი კათხები; მეორეზედ წიგნები, ქალღლები, საწერ-კალამი და ჯაყვა-დანა (*) პოლზედ ქალღლების ნაკვეციები ჰყრია.„ ამ ოთახის დაჩაბნით, უსახელო მჩხაბავმა, დაგვანახვა მდიდრათ მორთული ოთახი, მიმასადამე მიგ მდგომასაც უნდა ჰქონდეს, ცოტა რამ შეძლება!... მუშაძესა სძინავს და ძილში ლაპარაკობს, ხან პოეზიაზედ, ხან ხორცზედ, ხან ლობიოზედ და ხან მოიხმობს იმ ბიჭს, რომელიცა არის მზარეულიც, მესტამბეც და აჩივლებს შიმშილზედ, რომ შიმშილით კუჭი ეწეის; პირველში გამოგვიხატავს როგორც შემძლებელს და მეორეში დატაკს ისეთსა, რომ ლობიოს თვთეულს მარცვლებსაც უბრთხილდება—რა ლოდიკა აქვს!—ლოდიკას თავი დაეანებოთ და ვთქვათ ღარიბი არის რედაქტორი, მაგრამ იქამდინ კაცი ზნე-

[*] ამ სიტყვიდგანა სჩანს, რომ ამ ოთხი ვირის თავის მჩხაბავი, უნდა იყოს ზემოური იმეკელი!

ობით როგორ დაეცეს, რომ განკიცხოს ის, რაც წარმოდგება არა კაცის თავის მოქმედებით, — გარემე შემოზღულულ პირთ მიზნებით. ესთქვათ, უბედურო და არა თუ უბედურო, ყოვლად უბედურო ორი ვირის თავის მჩხაბავო! ის რედაქტორი, რომელიცა გამოსცემს, იმ ქვეყანაში, სადაცა ერთის და ორის მეტი, ანუ სამის მეტი ჟურნალი არ გამოდის, იმ ენაზედ, რომლის ენის ხალხნი თითქმის მილიონ ნახევარი არიან, და ასზედ მეტი ხელის მომწერნი არა ჰყვანან, სტამბაში ერთი კაცო მესტამბეცა ჰყავს და ისიც მზარეულაო, — ესთქვათ კიდეე; თორემ ამ გვართ თავის სტამბა, არ გაგვიგონიბ რომ ვისმესა ჰქონდეს მომართული, მაინც ეს სიღარიბე რედაქციისა, რა გასაკიცხია? გასაკიცხია კი არა, საქებია, რომ ამ მცირე შეძლებით ასრულებს ის ჟურნალი თავის ვაღს და თავის დანიშნულებას; ყველასთან გამოდის პირ ნათლათ მრთელი წლის განმავლობაში და ღირსებაც იმ გვარი აქვს, რომ ასი (ესთქვათ) ხელის მომწერის წყალობით, კითხულობენ ათასნი, ისე გაძუნწებულნი არიან ფასით კითხვანზედ, და შენცა მგონია ორი ვირის-თავის მჩხაბავო, ის ჟურნალი, რომელზედაცა გიებასა სწერ, მგონია სასუნებლათაც ვერ გენახბ, რადგანც ფას ვერ გაიმეტებდი, თუ აქა იქ არ გეტანტალა, და თხოვებით არ გესარგებლა. — შენის და შენ მომდეკართ მეოხებით გაღატაკებულს კაცია თუ სხვა რამ საგანი, რომ დასცინოდე, ამაზედ მეტი ბოროტება იქნება სადმე; მერე, როგორი ბოროტება! ეს ისეთი

ბოროტებაა, რომელიცა დაამდაბლებს კაცს, არათუ მარტო კაცობრიობის, თუთან, პირუტყვების წრეხედაც დაბლა დასწევს! ჩემო საყვარელო მეიოხეელო, როგორა გგონიათ, ამ გვარ რალაყების ჯღაბნას რა უნდა დაეარქვათ? კრიტიკა? სრულებით არა! ეს არის ლანძღვა, თრევა იმ გვარი, რომელსაც გაიგონებს კაცი, ან შუაბაზარში, ან მეიდანზედ საღმე. მაგრამ ეს რა ეთქვი! იქაც ძნელად შეიტყობს კაცი და ძვირად შესვდება იმ გვარს ზნეობა წამხლარს, რომელიც დასცინოდეს თავისეე მიზნით გბლარიბებულს ვისმეს.—სიტყვა ეს კი არ არის, საქმე ის არის, თუ უნდა ვისმე კრიტიკის წერა, აიღოს რამ თხზულება, და გაარჩიოს, რაში სცდება მწერალი და რაში მართალია;—თუ მწერლობზედ არ უნდა თხზულების განჩევა, აიღოს ზოგიერთი პირი ნიმუშით და გამოიტანოს საქვეყნოდ იმისი ბოროტ-მოქმედება.—რომელი ბოროტ-მოქმედება არის სიღარიბე რედაქციისა? რა გასაკიცხინ, ეთქვათ, თორემ როგორც ზემოთსცა ეთქვი, ჯერ ეს არ მომხდარა არსად, —რომ რედაქტორს ბევრი ხელის მომწერთ მოკლებულს ჰყვანდეს, მესტაშზე და მზარეული ერთი და იგივე? —ქართულათ ნათქვამია, ასეთმა ფურმა დამწინლოს, რომ ჩემზედ ბევრს იწველიდესო, მგონია არც იმ გაზედთსა ჰყავს ბევრი ხელის მომწერი, რომელს გაზეთშიაც დაბეჭდილია „ორი ვირის თავი“ და ისიც ვინც არიან, ძალდატანებით და არა თავიანთ. სურვილით ზღილობას რაუყოთ, თორემ უფრო ბევრი რამ დაიწერებოდა იმ ვირის

თავის მწერალზედ, რომელსაც სამი იოტის ოდენი სარგებლობა არ მოუტანია იმ ენისათვის, რომელს ენაზედაც დაუწერია თავისი ოარი ეირის თავი! მიმართულებისას ზომნუ რას ვიტყვი, — ღმერთმა შეინახოს; ისე ბარბაცებს, როგორც ბრმა ხარი; მაგრამ ენა კი მდიდარი ენა აქვს, ამაზედ მიტი ენის სიმდიდრე როგორ იქნება, რომ რასაც ვერ მიხვდება და ვერ გადმოიღებს თავის ენაზედ, იმას, სხვა ენით, გენიშნებს ზმერელიაში კარგი კლიმატი არისო, — ამაებს რომ გამოვსდგომოდით, რამდენიც რამ გამოვსულა ამ სამს წელიწადში, ერთი იმოდენაც იმაზედ კრიტიკა დაიწერებოდს, — მაგრამ ვისა აქვს ან ოხერი ხალამი რომ მოაციდინოს, ან ოხერი თავი, რომ აიტყვიოს. — რაც შეეხება ლექსების წერას, რომელსაც შეეხება ოარი ეირის თავის მხსაბავი, ღმერთმა ინებოს იმაზედ უყეთესი დაწერილიყოს რამ ზოგიერთს გამოცემულს ფურცელში. თუ იმაზედ დაიცინება, რომ სააშიკო რამ დაწერილა, ან სხვაში რომელი დაწერილა იმ გვარი ლექსი, რომელსაც ბეშფოთებინოს კაციის გული და სული. ბევრჯელ წავეყითხეთ იმ გვარი ლექსი, რომ თითქმის გულიც ავეირია, მაგრამ არავის კი არა გვეთქომს რა გასაკიცხავი, და არც იმისთანა ვინმე გამოჩენილა, რომ გაერჩივა დაწერილებით. მაგრამ ამას რას ენბობ? ვინ გაბარჩევდა, როდესაც ყურადღება არა ვინ არ მიაპყრა. ამ გვარა ჩხაბა რომ გენდოდეს, ყველანი დაეწერთ; ამ გვარი ნახხაბი, როგორიც არის ოარი ეირის თავი, ყოველს სოფელს უსწავლელს.

ნაცვალ გამოუვა ხელიდგან. დიდი ხანია მქონდა განზრახვა, მეც დამეწერა ამ განმარტოებულს სოფელში, ერთი იმ გვარი რამ, რომელშიაცა გამოშეხატა, ზოგიერთი ცრუ მქედებლები, მაგრამ რადგანც ეს უფრო გამოვიდოდა გი-
ემა და არა კრიტიკა, იმისათვის, არა ვთქვი რა; მერე ჩემში უფრო, გამოხატული იყო, ის ბოროტება, რომელიცა სჭირს ზოგი ერთ კაცს და სენივით ედება გარეშე მყოფთ. თუ გნებავთ, მოქმედ პირთ კი მოგახსენებ მკითხველო. აი მოქ-
მედნი პირნი:

1, გიგოლიკა მელაძე, ზემოური იმერელი, ავტორი ჯონ-
ნჯოლიკასი.

2, მელიქ-ბეგი, წიგნების გამომცემი.

3, ეჩა ბლუკუნაძე. ენა ბორძიკი, ამათი ამხანაღი.

4, ბერიკა ლობემძერალაძე, და სხვანი....

ენახოთ, მკითხველო, ჟამთა ვითარებას უყურებთ, — იქნება თხვის დროზედ კი წაგბკითხოთ ეს კომედია, სადაცხ ნათლად დაინახავთ, ყველა ამ მოქმედ პირთ ხასიეთებს. მე ამაზედ შეტს აქ ველბრას ვიტყვი ამის შეტს, თუ რომ დროებაში ამ გვარი რალაცაები შეგვხდა, და არა თუ გაზეთში, თითონ ცისკარშიაც, მაშინ არა მგონია, ჩვენ მხარეზედ კიდევლა წაბკითხოთ. ესეც ხომ სასოფლო გაზეთი არ არის, და გუთნის-
დედა რომ ძალათ მოგვაჩეჩონ.

კუდაბზიკაძე.

1868 წელს.

აგვისტოს 15.

სოფელს არ-ააშენას.